

בעוה"ש"ת

פרשת תרומה

משנכנס אדר מרבים בשמחה

בגמרא תענית (כט.) איתא "כסם משנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה", ומציא הרה"ק בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע ז'שער יששכר' (חודש אדר אות יד) שגשאל, מדוע נקטו חכמינו ז"ל דבר גדול כזה ומדה טובה כזו רק בלשון דמיון, ולתלותו במיעוט שמחה של חודש אב שבו נוהגים באצילות!

וכדי להסביר את מאמרם מקדים דבר יקר שאמר זקינו הרה"ק רבי שלמה ממונקאטש זי"ע, למדת השמחה גדולה היא מאד כדמוכח ממקרא שכתוב בפרשת כי תבוא (דברים כח, מז) "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה" שנמנו ז"ח קללות שיבואו ח"ו על ישראל בגלל העדר השמחה בעבודת ה', ולא חשיב שום חטא או חסרון אחר שיעשו צעושים קשים כאלו מחמתם, הרי לן שמדת השמחה דבר גדול הוא מאד ונחון ביותר מן הכל.

וגם עוד ראייה גדולה, כי הנה יאמרו נא יראי ה', ותלמידי חכמים ודאיקים השמים לבס לשוב אל ה' ולהתחרט על עוונותיהם, אם שבו כבר ונתחרטו והתוודו לאשר לא עבדו את ה' בשמחה [בשמחה], וכי מצינו שיחרטו על העדר מדת השמחה], רק אדרבא מתמרמרין בזכרם כי לא התחרטו והתוודו כראוי, אצל על מדת השמחה לשוב ולהתחרט מאן דכר שמיה [ומוסף ה'מנחת אלעזר' בנחות לשונו: ואדרבא לחוק יחשב בעיניו, כי על זה יטורח לשוב ולהתוודות], ומדוע זה, אלא ודאי יען כי השמחה דבר גדול ונחון כ"כ, על כן לא ייח הצעל-דבר אפילו להתחרט ולשוב על זה, כדי שלא יתכפר ח"ו עון מניעת השמחה. ע"כ חוקן דבריו, ודברי פי חכם חן ושפתיים יסק.

וצוה יוצן לשון חז"ל "כסם" משנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה, דכמו שכו"ע לא פליגי שחייבים להתאצל על חרבן בית המקדש, כך יש חיוב גמור להרבות בשמחה, ואין זה רק מדה טובה ודבר רשות רק מצוה חיובית, ומה שנפסק בשו"ע (א"ח סימן א סעיף א) "ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חרבן בית המקדש" היינו צומנים ידועים, כנחות הלילה וכיוצא בזה, אצל צעת עשיית מצוותיו ותורתו כל היום היא בשמחה תמיד, ובפרט בחודש אדר שמלווה ומחויב להיות בשמחה²

(מפי ספרים וסופרים)

באדר יש כח גדול לבניי שאפי' הצבל פיהם בלבד ימתקו כל דיני והגבורות שלא ישלטו בעולם כלל.

(מאור ושמש)

שמעתי ממורי ז"ל (הייטב לב) שעיקר ושורש עבודת האיש הישראלי היא השמחה, והשמחה היא רפואה לגוף ולנפש, בחינת "אדר" כמאחז"ל (צ"ח טו.) הרוצה שיתקומו נכסיו יטע בהם אדר רוצה לומר נכסיו, קניי הגוף וקניי הנפש, אם רוצה שיתקומו יטע בהם אדר, רצה לומר בחינת חדש אדר שמרבין בשמחה, (תענית כט.) וכמו שכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה וצטוב לבב.

(הין דק)

2 החסיד רבי מרדכי ראקאווער ז"ל היה בדחן נפלא, ובשפת חכמים שלו היה משמח את הרה"ק ה'חזוה' מלובלין זי"ע, פעם אמר לפניו שלאחר פטירתו יסתדר עם המלאך 'דומה' הממונה על נשמת המתים כאשר ישאל אותו ולמעשיו (עי' חגיגה ה.), כי כאשר ישאל אותו לשמו ישיב שקוראים לו "יעקל", וכאשר ישמע כן המלאך בודאי יצעק עלי ויאמר "הלא קוראים לך מרדכי?", או אז אשיב לו בצדק "נו, ואם ידעת את שמי למה שאלת אותי...". אמרו, שהרבי מלובלין אמר שאכן צדק בטענתו זו, והיינו שבכח מדת השמחה אפשר להניצל מכל מרעין בישינ ואף מדינו של המלאך הממונה על המתים.

הוא היה אומר, שהוא מעדיף ללמוד "ילקוט" יותר משאר ספרי חז"ל, "ווייל די גמרא-זאגט, רש"י-טייטשט, דער מדרש-דרשינט, און דער ילקוט-ברענגט...". [דאמרי אינשי: הגמרא אומרת, ורש"י מפרש, והמדרש דורש, אך הילקוט מביא ממקורות אחרים, ולכן אין אומרים שהילקוט אומר, רק הילקוט מביא, ואנשים אוהבים מי שמביא אליהם דברים טובים...].

1 ויש לחדד יותר את הקושיא, דהנה האצילות בחודש אב אינו אלא יום אחד בלבד, כי ביום שנחרב בית המקדש אז נריכים לנהוג באצילות, אך בני ישראל קדושים מוספיים ונוהגים באצילות לפנייה ולאחריה כל אחד כפי שיטתו (עי' תענית כט: להדעות דליכא אצילות כל החודש, והכי קיימא לן כוומייהו), משא"כ בחודש אדר שכל החודש הוא חודש של שמחה, כמו שנאמר (ט, כב) "והחודש אשר נהפך להם מייגון לשמחה ומאצל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה", ואם כן לא היו חז"ל נריכים לתלות השמחה של חודש אדר כסם שממעטים השמחה בחודש אב.

מרגלא בפומיה דהרה"ק בעל ה'אבני נזר' מסוכטשוב זי"ע לומר על ה"קראקא'ווער פיעק" [-השיכור מקראקא] שהגם שכל השנה כולה שתה יין הרבה אך בחודש אדר שתה יותר מהרגלו, משנשאל שלכאורה אין חיוב לבסומי בפריא כי אם ביום הפורים עצמו, השיב ואמר "איך יתכן שהמן ואחשוורוש חשבו שביום אחד יצליחו להשמיד להרוג ולאבד את כל ישראל טף ונשים, הלא לא יתכן דבר כזה ונבעיניו ראינו, שעל אף התקדמות הטכנולוגיה לא הצליח הרשע ימשו' להשמיד כי אם כשליש מכלל ישראל במשך שש שנים! ואיך היו אותם רשעים מצליחים לעשות כן ביום אחד בלבד, הלא דבר הוא], רק אע"ג דאיהו לא חזי - מזליהו דהמן ואחשוורוש חזי שהם ינחלו מפלה, ובני ישראל ינצלו מהשמדה, וידעו שבודאי יקבעו ויקיימו יום זה לדורות למשתה ושמחה, ומש"ה התחכמו וקבעו להשמיד ולהרוג ולאבד את כל עם ישראל ביום אחד, כדי שאף אם ינצלו ישראל לא יחגגו כי אם יום אחד כיו"ט, אבל האמת שהם התכוונו ותכננו להשמיד את ישראל במשך כל חודש אדר, נמצא שהי"ט צריך ליקבע לכל חודש אדר, ומדוע אפסיד את שתיית היין בגלל מזימתם של הרשעים הללו...". ובודאי טמון בכך סודות עמוקים ואין זו מילתא דבדיחותא בעלמא, כי אם האבנ"ז חזר על זה בודאי התכוון בזה ללמדנו שכל ימי החודש הם נעלים מאד, ואכן השמחה בחודש אדר היא על כל החודש ולא על פורים בלבד.

ואכן מנהג זידיטשוב הוא שלא אומרים 'תחנון' בכל חודש אדר, ומעשה שהיה שהגאון בעל ה'ישועות יעקב' זצ"ל נפגש פעם עם הרה"ק בעל ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע, וביקש ממנו שיגלה טעמו על פי נגלה מדוע אינו נוהג לומר תחנון בכל חודש אדר, והשיב לו שמקרא "והחודש אשר נהפך להם מייגון לשמחה ומאבל ליום טוב" יליף חד דעה בירושלמי (מגילה פ"א הלכה א) שכל חודש אדר כשר לקריאת המגילה (הובא ב'ילקוט עטרת צבי' עמוד רעז).

צמחה"ק ויקחו לי תרומה (כה, ב) וצמחי ז"ל ויקחו לי לשמי, מוצא צמחה"ק שפת אמת צמח זקינו הרה"ק הרי"ם מגור ז"ע וז"ל, וצמחי ז"ל ויקחו לי לשמי, היינו שלא יהא הכוונה לזכות להשראת השכינה גם כן, רק לשמי ממש, לעשות רצונו ית', שזה טוב מהכל, ועל ידי זה ושכנתי, ע"כ

ובספח"ק שפע חיים חורשי"י (מרבני אדמו"ר הגה"ק מוצאנו ז"יע) הו"ל מסופר שפעם הודיעו מן השמים לבעשי"ט הקדוש ז"יע, שאם ירצה לראות עבודת ה' בלתי לה' לבדו, ילך להרי קיטוב, שם יראה רועה אחד עובד את השי"ת.

הלך הבעשי"ט, בקפיצת הדרך כדרכו בקודש, לאותו מקום, וראה רועה צאן בשם ר' נאיר, עומד על ההר ואומר כנוה פעמים בכלות הנפש: ריבנו של עולם, אני אוהב אותך כל כך, אני רוצה לעבוד ולעשות איזה דבר למוענך, אבל אני לא ידוע מה יכולים לעשות בעבודך, אני לא יכול ללמוד ולא יכול לעשות מאומה, אבל יש לי חליל ואנגן בו לכבודך.

הוציא הרועה את החליל ונגן שעה ארוכה, כששפתותיו מנוללות שהצילילים יהיו לנחת רוח לפני הקב"ה. כך המשיך בנגינתו זמן רב עד שאזלו כוחותיו, ונפל ארצה אין אונים ונשאר שוכב על הארץ כמחצית השעה באפיסת כוחות. כשהתעורר ושב להכרתו, התלהב ואמר שוב: רבשי"ע, אכן ניגנתי בחליל לפניך, אבל מה חשוב דבר זה לפניך האל הגדול שברא את כל העולמות. הוא התחיל לרוץ אנה ואנה, ואמר: רבשי"ע, אני צריך ומשתוקק לעשות דבר מה למוענך, אולם מה אני יכול לעשות למוען שם כבודך. לבסוף אמר שיעשה ריקוד מיוחד [קאזעליק] עבור השי"ת.

הרועה התחיל להתגלגל הרבה פעמים כשראשו לארץ ורגליו למעלה, וכל הזמן אמר: רבשי"ע, אני עושה זאת רק למוענך, לבד מזה אינני יכול לעשות מאומה, ואני מקוה שיהיה לנחת רוח אליך. אחרי שהתגלגל פעמים רבות במרוד ההר, נפל שוב פעם בחלישות כח למושיך זמן מה.

כשהתעורר מועלפנו התחיל שוב לומר: רבשי"ע, מה אני יכול לעשות עבורך, כבר ניגנתי בחליל, כבר עשיתי קאזעליקעס, אבל כל זה לא נחשב למאומה כלפי בורא גדול ומלך רם ונישא שמואלכים ושרפים אומרים שירה לפני, אני לא יכול לעשות כלום למוענך, אולם אני משתוקק לעשות דבר מה בשבילך. שוב חשב ואמר שיתן להשי"ת כל מה שיש לו בכיס.

הרועה התחיל למושיש בכיסו, וכשמוצא פרוטה, התלהב ואמר: רבשי"ע הרי אתה מקבל את מנחת העני, קבל נא גם את מנחת. לקח את הפרוטה וזרקוה כלפי מעלה, והעיד הבעשי"ט שראה כמין יד של אש יורדת מן השמים ומקבלת את הפרוטה [זה דבר נורא למעלה משהגת אנוש, כמו שמוספר בגמרא בגמרא (תענית כה, א) על ר' חנינא בן דוסא, שביקש רחמים ולקחו מנונו הכרעא דדהבא שקיבל מזהשמים].

אחרי כל זאת התבונן הרועה שוב ואמר: הרי עדיין לא עשיתי כלום עבורך, כי מה כל זה נחשב לפניך, רצוני עז לתת לך מנתה חשובה יותר, אבל אין לי יותר מזה לתת לך. בסוף אמר: אולי עשיתי פעם איזה מוצוה ויש לי שכר עולם הבא, רבשי"ע, אני מועניק לך את חלקי בעולם הבא, וקבל נא את מנחת.

כשראה הבעשי"ט את המוצוה הנורא הזה, אמר שכעת נודע לו פירוש הפסוק (יברים ג, ה) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך, שהכוונה למסור להשי"ת גם את החלק בעולם הבא. אין גדלות מיוחדת בזה שמוסרים את הנפש בלבד, ואפילו כשנותנים כל הון דעלמא למוען כבוד ה', כי אם בזאת יתהלל המתהלל כשברוב אהבתו מוסר גם את העולם הבא שלו, ולעצמו אינו כלום.

ובהמשך דבריו הקדושים וז"ל, אני מוכרח לומר, שמי שלא הסמופק צלל צדיקי אמת ולא ראה את עבודתם הקדושה, לא יוכל להצין מהו מדרגת עבודה לשם שמים, צלתי לה' לצדו.

אף שיכולים לשמוע ולחזור על ענייני אלו, אצל כדי להצין פנימיות הענין על צוריו, צריכים להסמופק צלל תלמידי הבעשי"ט הקדושים, אצלם ראו עין צעין שכל פעולותיהם ועבודתם צקודש היו צלתי לה' לצדו.

כבר סיפרתי, שפעם שהיה דודי הרה"ק רבי משה מובארדיוב ז"יע במרחץ, ובאותו זמן היה שם גם רב אחד, ירא אלקים שחיבר כנוה חיבורים. באחד הימים הלכו יחד ברחוב, ושוחחו על ענין שעבודת ה' צריכה להיות בלתי לה' לבדו. בתוך הדברים אמר אותו רב [שלא השכיל להבין הענין], שהוא לא יכול להשיג איד יתכן לעבוד עבודה בלתי לה' לבדו בשלמות, בלי שום שמוץ פניה, והוסיף שהוא לא מאמין זאת אפילו על הרבי ר' מייכלי מוזלאטשוב. כשישמוע הרה"ק מובארדיוב את דבריו, אמר: אם אתה אומר כך, הרי שאתה אפיקרוס, ועם אפיקרוס ישראל אסור דלבר, כחשש שאמרו חז"ל (סנהדרין לח, ב) כ"ש דפקר טפי. עזב אותו הרה"ק מובארדיוב ולא רצה לשוחח עמו יותר.

אותו רב לא הגיע למדרגה זו של עבודה תמה לשמה, ולא השכיל להצין שצדיקים נשגבים כן הגיעו למדרגה זו. כאמור שמדרגה עליונה זו היתה רק מנת חלקם של צדיקים קדושי עליון כדוגמת הרבי ר' מייכלי ז"ע, שהיה מתלמידי תלמידיו של הבעשי"ט הק'.

מעיקרי יקודת עבודתו הקדושה של הצעל שם טוב ז"ע היתה ענין זה, שעבודת ה' תהיה צלתי לה' לצדו, צלי שום כוונה ופניה לצורך הגוף והנפש. דרך המסידות שישד הבעשי"ט הק' לא נועדה רק לרפא חולים, להחיות מתים ולפקוד עקרות, אלא לעשות נחת רוח לצורא ית"ש.

הרה"ק מלוצלין ז"ע כתב צמכתא קודש [יש מחמ ידי העמק ממכתב זה], אני אוהב את ישראל מחמת שהשי"ת אוהבם. משמע מדבריו, שצראש וצראשונה אהב את השי"ת בכל לבו ונפשו, והיות שהשי"ת אוהב את בני ישראל, גם הוא אוהב אותם. זה דבר חידוש, שכל אהבתו לבני ישראל נבעה מאהבתו את השי"ת ורצונו לגרום לו נחת רוח, שהוא אוהב את מי שהשי"ת אוהב. אם את עצמו אהב הרה"ק מלוצלין רק משום שהוא יהודי, והשי"ת אוהב אותו צמוך כל קהל ישראל, אצל כשלעצמו לא היה נחשב מאומה, כי לא היה לו דבר בעולמו מלבד אהבת השי"ת. לעומת זאת, כל דבר שגורם צער להשי"ת, מציא גם את הצדיק לצער עמוק עד שכשל כח סבלו.

זו היתה תורת הצעל שם טוב הק', שהאדם ירגיש עצמו צמחינת הכתוב (שמות טו, ז) ונחמו מה, ולא יחשיב עצמו לכולם. על האדם לדעת שהוא רק ניצוץ קדוש שנכלל צמוך הכלל, וזכה שמתלבש צו כח החיות והאלקות ימצרך, שזהו עיקר האדם, כמאמר הכתוב (דברים ל, ט) ולדבקה צו כי הוא חייך ואורך ימך, וכן אמרו קודשא צריך הוא אורייתא וישראל חד הוא. (ע"כ מספח"ק שפע חיים מוש"י)

ושמועתי מישל נפלא בשם צדיקים, אודות אלו שחושבים שכינים אין צדיקים במדרגות גבוהות ואלו שרואים מראות ומבנינים בענינים גבוהים או כאלו שהם בלתי לה' לבדו

יהודי רובל שהיה רגיל לפרנסתו ללכת מועירה לעיירה ומכפר לכפר כשישקו על שכנו ובתוכו דברים שקנה במקום אחד בכדי למכרם במקום אחר וע"י כך להרויח מספר פרוטות לצורך מוחיתו, והנה יום אחד לעת ערב הגיע לאכסניא בעיירה קטנה וקיבל עבור תשלום, מיטה להניח עליה את גופו הכואב ואת גבו הדואב מהילוכו כל היום ושקו על שכמו, נעמד להתפלל כועריב ואחריה הוציא מוצקלונו לחם וחתיכת דג

מלוח, נטל ידיו בירך ואכל את סעודתו הדלה, בירך ברכה אחרונה ואף קרא קריאת שמע בכונה ואז עלה על יצעו כשליצדה הניח את שקו ובגדיו, באמוצע הלילה כשהיהודי כבר ישן שנת ישרים ככתוב בותקוח שנת העובד, הגיע לאכסניא גם כומר, ובאין חדרים מיותרים נתן בעל האכסניא לכומר מיטה בחדר שהיהודי ישן שנת ישרים, ולא שמע מכניסת הכומר.

לפנות בוקר התעורר היהודי, נטל ידיו ולבש את הבגדים שמוצא ליד מיטתו וכן העמיס את השק שמוצא ליד מיטתו על שכמו, ובטעות לבש את מלבושי הכומר וכן לקח את שקו של הכומר וכך יצא לדרכו בכדי להספיק להגיע לעיירה הקרובה לפני שתושביה יוצאים לעבודתם בשדה, ובאמוצע דרכו התחיל היום להאיר, וירא היהודי שהוא לבוש בבגדי כומר, ויחשוב היהודי לעצמו, הרי אני זוכר שאני יהודי ולמה אני לבוש בבגדי כומר, ויאמר לעצמו אולי אני באמת כומר, ורק חלמתי חלום שאני יהודי, ולא יכל החליט בעצמו אם הוא יהודי או כומר, לכן החליט שיבדוק בשקו ואז יראה, אם יראה שם טלית ותפילין אז סימן שהוא יהודי, אבל אם יראה שם את ספרי הכומרים ושאר תשמישים, אז ידע שהוא כומר, ומוחשבה למועשה פתח את שקו, ובראותו שם ספרי וחפצי כומרים הגיע למסקנא שהוא כומר, והמושיך בדרכו, ומישום שלא היה עסוק בשום דבר, אז המשיך לחשוב בענין זה, ואמר לעצמו דאפשר שהוא כן יהודי ובטעות הגיעו אליו הבגדים וספרי הכומר, ושוב נכנס הספק בלבו דאולי הוא כן יהודי, והגיע לפתרון אחר, שהוא יפתח את ספר הכומרים שמוצא בשקו, ואז יוכח שאם יבין הכתוב שם אז ראי וסימן שהוא כומר ואם לא יבין אז סימן שהוא יהודי והבגדים והספרים של כומר הגיעו אליו בטעות, ואכן כשפתח את הספר וראה שאינו מובין מאומה מכתוב שם, הגיע למסקנא שאכן יהודי הוא, והבגדים והספרים של הכומר הגיעו אליו בטעות, אבל היות שעדיין לא הגיע למחוז חפצו, אז גם לא סיים לחשוב עדיין, וככה בהעמיקו בעומק הענין הגיע למסקנא שבאמת הוא כן כומר, אבל הרי פתח את ספרי הכומרים וראה שלא מובין בהם מאומה, אלא מוכרח להיות שישום כומר לא מובין את הכתוב בספריהם, ובמסקנא זאת נחה דעתו,

וכן באלו שחושבים שהיות וכונתם אינו בלתי להי לבדו, והיות ואינם מבינים בענינים גבוהים, אז מוכרח להיות שכולם כנוהם ודפח"ח

ויקחו לי תרומה (כה. ב)

ופרש"י לי לשמי, ובספ"ק ראיתי לדקדק אומרו "ויקחו" שמשמע אפילו לא ירצו ליתן צרנון, יקחו מהם צע"כ, וכן הוא באמת דאחד מן התרומות היה כסף ופירש"י שכסף זה בשווה מחצית השקל לכל אחד, ועל מחצית השקל היו ממשכנין, וא"כ איך אמר הכתוב אה"כ "אשר ידבנו לבנו" שמשמע שיתנו מרצונם הטוב, גם זה שידוע שתורתנו הקדושה נלחית ונוהגת בכל דור ודור בכל עת ובכל זמן, ואיך שייך מלואו זו עתה בזמן הזה,

ובספ"ק מאור ושמש צין שאר דבריו הקדושים עומד על דקדוקים אלו ומצאם באריכות נפלאה כדרכו בקודש, ובתוך דבריו מציא גם המזהיר הקדוש שכתובים אלו מרמזים לדורות "ויקחו לי תרומה" היינו שיקח האדם לעצמו התרוממות לעבודת הצורא צרוך הוא, "מאת כל" פירוש שזאת יוכל להשיג על ידי שמדבק עצמו אל הדקדק שנקרא כל עיי"ש ע"כ.

והנה ראינו שהרבה מתלמידי הצע"ט הקדוש היו דורשים ומוציאים ממון לנדקה אפילו צע"כ כדאי שזה באמת לטובת הנותן ולכן אמר הכתוב ויקחו שמשמע אפילו צע"כ, וזה שכתוב בהמשך אשר ידבנו לבנו, אפשר לפרש צב' אופנים או דגם כשלושקמים ממנו צע"כ אז לבו באמת רוצה, כמו שמסביר הרמב"ם את הענין

של כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, או שאחרי שמתחילה יוצאו ממנו בתחילה ממון צע"כ זה יגרום בהמשך שיתן מנדבת לבו או כי יכיר בחשיבות הדבר או שיקיר ממנו כוח הספ"א שעכצתו מליטת בתחילה צרנון, ואני לא אצריך צענין זה, כי עדיף להציא ד"ת ועבודת מרבותינו תלמידי הצע"ט הקדוש, שמהם נראה את הסיבות שמומר וצריך להוציא מאנשים כספים לצרכי נדקה אפילו צע"כ

אל הרה"ק הרבי ר' הירש מרימינוב ז"ע (שעליו אמר הרה"ק צעל הדברי חיים מלאנו שהוא לדיק הדור ולכן נסע אליו לשבת פרה, כי קצלה צידו שצריך לנסוע לשבת פרה אל לדיק הדור) הגיע כפרי אחד, והרה"ק מרימינוב השיט עליו סכום גדול, כדרכו בקודש לקצוב לאנשים כמה לריכס לתת, וחתמו של הרבי ר' הירש הפציר בחמתו שלא ידרוש מהכפרי סכום כה גדול, היות והוא חסר כל ואין לו ממה לתת, ואכן הרבי ר' הירש ויתר על דרישתו מהכפרי,

ולא ארכו הימים ואירעה שריפה בצית הכפרי, וכלמה את ציתו ושני בניו ובהמותיו שהיו צמוכו, והגיע הכפרי אל הרבי ר' הירש, כשדמעתו על לחיו אצל וחסר כל, וסיפר לרבי על כל מה שאירע לו,

וקרא הרבי ר' הירש לחתמו הנ"ל, ואמר לו, עד מתי לא תדע ותצין כונת השי"ת באמרו למה רצינו ע"ה "ויקחו לי תרומה" מפני לא אמר ויתנו לי, אלא השי"ת לימד לנדיק מרעה כי למען הסב טובה לאיזה ישראל שלא תהיה מידת הדין מתחמה עליו, שיקח מעמו כופר נפש צורע וציד חזקה, וה"פ ויקחו לי תרומה

ובספר "עשר אורות" ז"ל, מקובל אצלנו מאנשי אמת בעלי צורה מועשה נורא מוכרן הקדוש הרב רבי פנחס מקארין ז"ע ועכ"ה

בכל העיירות סביב מקום מגוריו (דהרה"ק מקארין) היו אנשים שנתנו בכל שנה ושנה דמי מועמדות להרה"ק הנ"ל, והרבי ר' פנחס קאריצער עצמו היה רושם כל שנה ושנה אל מי ללכת וגם קוצב כנוה צריך כל אחד מאנשי"ת לתת, ושני אנשים מגדולי תלמידיו היו נוסעים לקבץ את דמי המועמדות על פי הרשימות שמוסר רבם בידם, ובהגיע הזמן הקבוע ליצאת לקבץ את דמי המועמדות, נכנסו שני התלמידים שהפקדו למלאכת קודש זאת, לקבל מרבם את רשימות הנותנים ואת הסכום המוטל עליהם, וכשיצאו מחדר רבם הקדוש, ועיינו ברשימות או ראו לתמוהנם שרבם השמיט מרשימתו גביר אחד אשר היה מגדולי הנותנים, ובמקומו רשם את בנו של הגביר ההוא, ובהגיע לעיר מגורי הגביר הנ"ל שאלו את החסידים דשם אודות הגביר הנ"ל, והשיבו להם כי הגביר שבק לן חיים והלך לעולמו ובנו ירש את כל הוננו, וכשבאו אליו נתן באמת את סכום המועמדות שגרשם ע"י הרה"ק מקארין, וכך היה במשך כנוה שנים,

וידי היום (ואין וידי אלא לשון צער) כשיצאו שני התלמידים מחדר רבם הקדוש אחרי קבלת הרשימות לשנה ההוא, ובעינם ברשימות ראו שרבם השמיט בשנה זו את שם הגביר החדש בנו של הגביר הקודם, ובראותם זאת זיג לבם כי זכרו נוה היה הסיבה כשהשמיט את שם אביו, וכאשר הגיעו לאותו עיר ושאלו אודותיו, השיבו להם שמוטב לא לדבר מוטב, כי הוא וכל מושפחתו נתפקרו רח"ל והולכים בחוקות הגויים ובמאכלם ולבושם, ושאלו התלמידים איך האיד היתה כזאת לאברך חסיד בנו של חסיד, להתפקר ולהגיע למועב כזה רח"ל, וענו להם אנשי העיר, שהיות שעסקי אביו היו רק עם פריצים ואדונים גויים, וכן המשיך בנו אחריו, והיות שירש וקיבל את עסקי אביו בעודו רך בשנים, ושקד

הרבה בבית הפריצים הנ"ל, ומתחילה נכשל בקלות ואח"כ בחמורות כדרך היצר, וככה עברו כמה שנים כשבבשרימונת נפקד שמו של בנו של הגביר הנ"ל והנה בשנה אחת כשעיינו התלמידים ברשימות ראו שרבים הקדושו החזיר לרשימה את שמו של בן הגביר, ורשם כמה יתן, והם כבר ידעו מנסיונם שלא לחינם רבם מוריד שם מהרשימה והיו בטוחים שגם כעת כשרבים הוסיף חזרה שם, בטח כבר ישמעו על חדשות שאירעו, ותיכף בכואם לעיר שבן הגביר מתגורר שם, תיכף שאלו לחסידים דשם אודותיו, ואכן החסידים דשם אמרו להם שפלאי פלאות נעשו בבן הגביר הנ"ל, שבשנה הזאת נתהפך לאיש אחר והוא וכל ב"ב חזרו בתשובה, והחליפו שמולותם וכל כלי ביתם, והנם מתנהגים כמקדם בדרכי התורה והחסידות וביתר שאת, ולא נודע לאנשי המקום סיבת הדבר, ובשנווע התלמידים דברים אלו, הלכו תיכף לביתו, ובראותו אותם נתפעל מאוד וכבדם בכבוד גדול, ושאל אותם בכמה קצב אותו הרבי למועדות, אמרו לו התלמידים, דבר סתר לנו אליך, הלוא כאשר השמיט אותך רבינו מהרשימה, שמענו מתהלכותיך כי היית עלך דרך לא טוב מאוד וכן היה כמה שנים, ועתה חזר רבינו לקצוב לך מועדות, ונפשינו בשאלתנו מה ואיך קרה שינוי זה לטובה, השיב להם, אגיד לכם דבר אמת נועשה עמי, הן יודעים אתם מה שקרה עמי שנכשלתי בקלות בעת יושבי עם הפריצים, וכדרך היצר וכו' עד שירדתי רח"ל לגמרי מדרך הישר לגמרי, ויום אחד בעת שינת היצהרים בביתי, והנה בחלומי נוסע אני בדרך כדרכי לנסוע הרבה לרגל עסקי, והייתי רעב ולא היה שום מקום שאוכל למונא בו אוכל לשובע נפשי, עד שהגעתי לעיר אחד, ובהייתי רעב מאוד אז תיכף בבואי לבית המלון צויתי לשים לפני לאכול, ואז הייתי רח"ל במוצב שמואכלי היה אפי' תרנגול מוטוגנת בחמאה, ותיכף שמו לפני לאכול, ולפני שהתחלתי לאכול נגש אלי איש אחד נשוא פנים, ואמר לי שבא אלי כשליח ב"יד להזמין אותי לדין תורה, אמרתי לו שאם יש לאיש תביעה מונני, שיבוא אלי ויראה לי את חתימותי שאני חייב לו ואשלם תיכף ומיד שלא בבית דין, אמר לי השליח ב"יד אף על פי כן כשייש לאיש טענות עליכם ואומר שמוכרח לסדר טענותיו בב"יד דווקא, מהראוי שלא תסרבו, ומחמת יקרת האיש ושיחתו הנעימה, לא יכולתי לסרב לו והייתי מוכרח לעזוב את מאכלי והלכתי עמו, ובהגיענו אל בית הב"יד ונכנסנו לחדר החיצון, יצא לקראתנו שמוש הב"יד ושאל לשמו, ואמרתי לו את שמו, ואמר השמוש שהב"יד צריכים לי אך עתה אינם פנויים, לך לביתך ותבוא אח"כ, חזרתי לבית המלון, והתיישבתי לשלוח ורציתי להתחיל לאכול, כי רעבוני כבר גבר מאוד, וכבר המולג שבידי ננעץ בבשר, והנה שוב השליח ב"יד, ושוב מבקש מונני לבוא עמו לב"יד, והשבתי לו ברוגז, הלוא כבר אמרתי לך שאני מוכן לשלם לכל אחד שייביא את חתימותי על התחייבות כל שהוא גם ללא ב"יד, אך מופאת כבודך נתרציתי לך ובאתי עמך לב"יד וראית שלא הניחו לי להיכנס, ושוב ביקש מונני, ומופאת תואר פני השליח ב"יד ונועם שיחו, לא יכולתי לסרב לו, ושוב קמתני ללכת עמו לבית הב"יד, וכשהגענו יצא שמוש הב"יד והודיע לי כבראשונה, שהב"יד אינם פנויים כעת אלי, אז הלכתי מושם בכעס, וחזרתי לבית מלוני וכשהתיישבתי לאכול לפני שהספקתי לאכול מאומה, והנה בשלישית הגיע השליח ב"יד לקרוא לי, ולא רציתי ללכת אחרי ראותי מה שהיה בפעמים הקודמות וגם כי רעבוני גבר מאוד מאוד, והתווכחתי והבטיח לי השליח כי בפעם הזאת יכניסו אותי מיד, והיות השליח נשוא פנים ונעים ששיחה לא יכולתי לסרב לו, והלכתי עמו לבית הב"יד, וכשהגענו יצא לעברנו שמוש הב"יד, ופתח בפנינו את דלת הב"יד ואמר שכעת מוכתנים לי, ונכנסתי וראיתי בית מהודר ובמרכוזו שלחן גדול, וסביב כל השלחן יושבים זקנים בעלי צורה ותואר מהודרים מאוד, ופנו אלי באמנם שיש איש אחד שיש לו טענות עלי, ומדלת צודית נכנס איש אחד וסיפר את

כל העבירות שעברתי מיום עמודי על דעתי עד היום ההוא, ובפרט בשנים האלו, והיה מוספר כמה עובדות רעות מונני אשר גם אני לא זכרתי אותם, והזכיר לי בסימנים מנובחהקים על כל עובדא עד שזכרתי ולא יכולתי להכחישו, אחרי גמרו לספר את כל חטאי ופשעי, עמדתי רועד ואימה גדולה נפלה עלי, ואמר אחד מן הזקנים, מה יהיה בדינו, השיבו לו, ישאר פה ואח"כ נעייין בדינו, והגם שיישנתי והיה זה חלום, עם כל זה הבנתי שזה ב"יד של מועלה ושכונותם שהשינה תהיה שינה עולמית ח"ו, והתחלתי לבכות מאוד ולהתחנן שעדיין אין אני זקן, ואני מבטיח שאחזור מכל מועשי ודרכי המקולקלים ואני מבטיח לעשות תשובה, וענה זקן אחד מן החשובים היושבים בראש, ואמר אמת כן הוא יכול הוא לעשות תשובה וצריך להחזירו, והציעתי לראות מי הוא המלמד זכות עלי, וראיתי כי הוא רבינו הקדוש (הרה"ק מקאריץ) ועוד הוסיף רבינו לומר, שהייתי מנהגה אותו כמה פעמים, והוא מחויב להפוך בזכות, והוא רואה לי זכות זה שביכלתי לחזור בתשובה ולתקן את אשר עוותתי, ויענו חברי הב"יד שאמנם אין שורת הדין כך, אבל מפני כבודו של הרב רבי פנחס מוכרחים אנו לעשות רצונו, ופסקו שיחזירו אותי, ונפלת ממוטתי לארץ ואיקץ מושנתי, והנה לא נשכח מונני דבר ואני זכרתי את הכל, וארכבותי דא לדא נקשן מהמראה הגדולה הזאת, ואיך אפשר שלא לעשות תשובה

ובספה"ק שפע חיים חורש"י הנ"ל, עד היכן הדברים מוגיעים נלמד ממועשה שהיה אצל זקה"ק מוגארליץ ז"ע [הסיפור שמועתי כופי יהודי שהתגורר בגארליץ בעת ההיא, וזכר המועשה], שגביר גדול ובעל צדקה מפורסם מאחת העיירות הסמוכות לגארליץ נחלה ל"ע קשות, כי לא היה מסוגל לעכל מאכליו עד שהקיא כל מה שאכל. כשנסע לברלין לדרוש ברופאים, אמרו לו שמקוננת בקרבו מחלה מומרת שהתפשטה בכל גופו ולא יחיה יותר מארבעה שבועות. כשישמעה אשתו [שלא השתייכו לחסידים צאנז] את דברי הרופאים, נסעה מיד אל זקה"ק לגארליץ וגארליץ והגישה לפניו קוויטל שיעתיר רחמים על בעלה החולה.

מועשה זה היה בשנה האחרונה לחיי זקה"ק מוגארליץ, אשר אז נהג לבקש סכום כסף לפדיון נפשו [מה שלא עשה בכל שנותיו]. גם מאשה זו ביקש שתתן סך שלש מאות רייניש, וכשקיימה בקשתו ונתנה הכסף, אוהל את ברכתו שיזכה לרפואה שלימה במהרה והיא שבה לביתה.

בעיירה יאסלא, שגם היא סמוכה לגארליץ, התגורר אחד ממושפחתו של זקה"ק מוצאנז, מנכדי הרה"ק רבי דוד מוקשאנב ז"ע, אשר לאחר ששמע שזקה"ק בירך את הגביר ברפואה שלימה, סבר שבבודאי העלינו מוננו את חומרת מוצנו של החולה ולא אמרו לו את דברי הרופאים שהתייאשו מרפואתו, כי איך יתכן שיברך חולה אנוש כזה ועוד לבקש על זה סוכם כסף גדול. מתוך חשש שעלול לצאת חילול השם גדול אם החולה ימות, גמר בדעתו לנסוע לגארליץ, לספר לזקה"ק אמת לאמיתה.

כשהגיע אל זקה"ק שהיה מפורסם בחכמתו, והתחיל לישטוח לפניו את הדברים, ענה לו זקה"ק בצחות לשונו: ידעתי זה מכבר שעניך צרה עלי ונתת עניך בשלש מאות רייניש שקבלתי... מה איכפת לי איזה מחלה יש לחולה, וכי אני רופא שיצריך לדעת כמה הוא סובל, עלי נוטל רק לבקש מהשייט שישלח לו רפואה שלימה במהרה.

אכן, אחרי כשמונה ימים ירד העשיר החולה ממוטתו וחזר לאכול כאחד האדם, עד שהיה מסוגל לחזור לעבודתו. כשהחלים לגמרי הפעירה בו אשתו לנסוע לברלין, להיבדק אבל הרופאים. כשנסע לשם ונבדק אצל הרופא, השתומם מאוד באומרו שזה לו פעם ראשונה בחייו שרואה מחזה כזה, שהמחלה הסתלקה כאילו לא היתה.

ככה יחשוב שהשם עמו זנתינת התרומה, והוא ית' העיקר, אז לא יתגאה זנתינתו. וזהו ויקחו לי תרומה מאת כל איש, ר"ל מאת כל איש שנותן אני מצקש שיחשוב קן זנתינת הדקה, ואז ידבנו לבו, ידבנו כמו "יד זנו" ר"ל ע"י תרומה כזו יהיה לנו יד וכה לפעול הכל בצקשתנו אליו ית' לעשות כרזונינו ולמלאות כל משאלות "לזנו".

(בארית המיס)

ויקחו לי תרומה (כה, ב).

וצרשי ז"ל ויקחו לי לשמי. היינו שלא יהיה הכוונה לזכות להשראת השכינה ג"כ, רק לשמי ממש, לעשות רזונו ית', שזה טוב מהכל, ועי"ז ושכנתו.

(ליקוטי הר"מ)

ויקחו לי תרומה (כה, ב).

במדרש (שמו"ר לג א) ה"ד (משלי ד, ז) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו אל תעזבו את המקח שנתתי לכם וכו'. פי', שהאדם צריך לדעת שהכל הוא מהשי"ת, אף מה שעובד את ה', כל זה השי"ת נותן לו שיוכל לעשות קן, ואינו זכח האדם כלל, וזה פירוש כי לקח טוב, דהיינו לקיחה טובה שאדם לוקח עצמו להשי"ת, זה נתתי לכם, שלי הוא ולא שלכם. תורתי אל תעזבו, שאין רזון השי"ת מן האדם רק שלא יקלקל. אל תעזבו את המקחת, היינו הלקיחה הראשונה שאדם לוקח את עצמו להשי"ת לא יעזבו, רק יראה שיאשר אלנו.

(ליקוטי הר"מ)

ויקחו לי תרומה באת כל איש אשר ידבנו לבו תקונו את תרומתי (כה, ב).

פרוש הרוצה להיות 'לי' כפירוש רש"י לשמי, לתקן השם הקדוש ז"ה שיהיה מלא, אזי צריך שתהיה תרומה מאת כל איש, שלא יכלל אתכם בעבודתכם. אבל מאת כל איש אשר ידבנו לבו, היינו הנדיק שנדבו לבו להשי"ת. תקחו את תרומתי, שתלכו למעלה בעבודתכם על ידי הנדיק, והזן.

(פורת שמעון)

באת כל איש אשר ידבנו לבו תקונו את תרומתי (כה, ב). זשם הבעל שם טוב, היינו שכל אדם צריך לשית עצות זנפשו, להפוך לעשות מדות טובות, מכל אשר ידבנו לבו מהתאוות החילוניות, ומדות הרעות אשר הרגיל בהם, מהם יקח דרך לעבודת הצורא צרוך הוא צאותו החשק וצאותה התאוה ציתר שאת.

(תפארת שלמה)

ויקחו לי תרומה (כה, ב)

לי לשמי. שמעתי מחסידים ואנשי מעשה הנוסעים אל הנדיקים שצדור, שזאם נודמן לו דבר זרה שלא תזוא, ומאפס הפנאי או מאיזה סיבה אחרת שמעכז אותו ליסע תיכף אל הנדיק בעת המצטרך, יפרשו מממונס נדבת לבם כמו המנהג שלהם, וזאת להם לישועה. וכן שמעתי מהרצ מו"ה מנחם מענדיל ז"ל אצד"ק רעדים, שהי' נוסע זתמידיות ליערוסלז לזוה אצי הרה"ק [רבי שמעון] זוקללה"ה, ופ"א לא היה אצי זללה"ה צינתו, והרצ מו"ה

הרה"ק ר' אהרן מטשערנאציל זי"ע אמר פעם לנכדו הרה"ק ר' ישכר דב זבעלזא זי"ע, הבה ואלמדך כי"ד לגבות זדקה, תקח זכות כמה שאתה יכול, ומדוע, לפי שכתוב בתורה (שמות ל, יב) "ונתנו" ומפרש שם בעל הטורים אם תקראנו למפרע יהיה ג"כ ונתנו, לומר לך כל מה שהאדם נותן לזדקה יחזור אליו ולא יחסר לו זשציל זה כלום, וציאור הענין הוא, שהנותן זדקה יש לו נגיעה ואינו רואה אלא מה שנותן עכשיו, ומה שינתו לו חזרה אינו רואה מחמת הנגיעה, ולכן קח זכות, מפני שצדור לך הדבר שינתו לו בחזרה,

ויקחו לי תרומה (כה, ב).

הרה"ק ר' מרדכי מקאזמיר זוק"ל אמר פעם זשולחנו זפי' תרומה: "ויקחו לי תרומה" זגימ' "שפע זרכה והללחה". וסיים: דער אויבערשטער זאל העלפן אלעז אלן האצן הללחה.

(מאורי אור)

ויקחו לי תרומה באת כל אשר ידבנו לבו תקונו את תרומתי (כה, ב).

תרומה לשון הפרשה. ואמר הכתוב כשיקחו ישראל את עצמם שיהיו מופרשים לי. מאת כל איש אשר ידבנו לבו. מן כל אשר לבו יתאוה ויחשוק לאיזה דבר. תקחו את תרומתי. מזה תלמדו עד כמה צריכים להיות מופרשים לי. כגון מי שמתאוה לממון לצבור הון ועושר לא ינוח ולא יקטע יומם ויללה מלעסוק בזמ"מ ומלאכה ולעבור ימים ונהרות. מכניס א"ע בצכנות נפשות כדי להשיג תאוות המדומה שאינו אלא לשעה וכחלום יעוף. זפרט עצודתי צריך להיות זחשק גדול שלא יצטל אתכם שום מניעה זעולם מעבודתי זמס"נ ממש.

(דברי יחזקאל)

ויקחו לי תרומה באת כל אשר ידבנו לבו (כה, ב).

היינו שיקחו את ההתרוממות, מאת כל איש אשר ידבנו לבו להשי"ת, היינו הנדיקים, שמהם ילמדו ליקח התרוממות

(אילנה דחיי)

ויקחו לי תרומה באת כל לאיש אשר ידבנו ולבו וגו' (כה, ב).

הנה קשה מה זה הלשון ויקחו, דלשון קיחה שייך על הלוקחים, כמ"ש להלן וזאת התרומה אשר "תקחו", אבל בהנותן שייך לשון נתינה, והיה צריך לומר "ויתנו" לי תרומה. גם תיבת "לי" אין לו פירוש, רש"י פירש לי לשמי, וקשה למה לא אמר זפי" ויקחו לשמי. ונראה לתרן, שזאת היא עצודת האיש הישראלי קודם עשיית המנוה יחשוב שהוא עושה זאת צלתי לזדו, ולא תהיה שום מחשבת פסול זמעשה המנוה ח"ו. וזפרט זמנוות נתינת זדקה הלז מתגדל והיאה"ר מתגרה זו שדבר גדול עשה זצדקתו מה שלא יעשה זולתו.

לכן לבל יפול זרשת הגאווה נותנת לו התורה הקדושה עצה, ויקחו "לי" פירוש שיקחו אותי ויזרפו אותי גם קן לנתינת התרומה, ויחשוב כי אני המסייע לו והנותן עמו, כמו שאמר הכתוב (דברים ט, יח) וזכרת וגו' כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. וגם דוד המע"ה אמר (דה"א כט, יד) כי ממך הכל ומיידך נתנו לך. ואין האדם נותן כלום, רק השם ית' נותן לו שיתן לאחרים. ואם

בטבעות הארון יהיו הברדים לא יסרו בזמנו (כה, טו)
 בספה"ק אפריון וז"ל אפשר לומר לפע"ד הטעם מה שזוה
 הקצ"ה שלא יסרו הצדים מן הארון, כי באמת הארון היה נושא
 את נושאו (סוטה ל"ה ע"א), ומה שזוה הקצ"ה שצני אדם צתק
 ישאוהו, י"ל להראות כי מזהו היא לסייע ולהחזיק את העוסקים
 בתורה, ועץ חיים היא למחזיקים בה, וצפתיחה לספר ההפלאה
 כתב לפרש מה שאמר דוד המלך ע"ה לחכמי ישראל (ברכות ג
 ע"ג) כשאמרו לו עמך ישראל צריכין פרנסה, ואמר להם לכו
 והתפרנסו זה מזה, ופי' הוא ז"ל הכוונה כי הנה העוסק צמח
 ומתן ומחזיק את הת"ת, הוא סובר אשר אך הוא מפרנס את
 הת"ת, ולא הת"ת אותו, אבל באמת גם הת"ת מפרנס את הצעל
 משא ומתן, כי ע"י זה הצרכה שורה צמעי ידיו, והוה התפרנסו
 זה מזה ע"ש, והנה כן היה ג"כ בארון, כפי הנראה היו חושבים
 כי האנשים נושאים אותו, ובאמת הוא נשא את נושאו, וכיון שזוה
 הטעם, לכן זוה הקצ"ה שלא יסרו הצדים ממנו, כדי שיהיה
 זכרון לדורות,

כידוע היה דרכו של הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע לתבוע
 כסף הרצה מצני ישראל, פעם שאלו אחד ענין הדבר, ענה לו
 דאיתא בגמרא (ברכות ג ע"ג) כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי
 ישראל אללו אמרו לו אדוננו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה
 אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה אמרו לו אין הקומץ משביע
 את הארי ואין הצור מתמלא מחוליתו אמר להם לכו ופשטו
 ידיכם בגדוד שלכאורה קשה כפל הלשון, אין הקומץ משביע את
 הארי ואין הצור מתמלא מחוליתו, גם קשה מה שענה להם דוד
 לכו פשטו ידיכם בגדוד, וכי לא היה לו ענה אחרת, הלא היה
 יכול לפרנסם מאוצר המלך, רק הענין הוא דבאו לפני המלך הן
 המון העם והן חכמי ישראל, וכולם באו בטענה שאין להם שום
 פרנסה, שלהמוני העם חסרה פרנסה צרונית, ולחכמי ישראל
 חסרה פרנסה בגשמיות, והוה עמך ישראל צריכין פרנסה, בין
 "עמך" ובין "ישראל", וענה להם דוד המלך לכו והתפרנסו זה
 מזה, שהמוני העם ישפיעו להתלמידי חכמים מוון גשמי, והתלמידי
 חכמים ישפיעו להמוני עם מוון רוחני, ועל זה אמרו לו
 החכמים, אין הקומץ משביע את הארי, וכאומרם (מנחות פו, ע"א)
 העשירים קמניינם הם, היינו שאין הקמץ משביע את הארי היינו
 התלמיד חכם ארי שצבורה, ומחמת זה אין הצור מתמלא
 מחוליתו, וכאומרם (אבות ג, ה) אין צור ירא חטא, רוצה לומר שאין
 הצור הזה מתמלא מחוליתו מלשון ארציות, שאינו יכול לעקור את
 עצמו מארציות שלו, וכששמע דוד המע"ה את טענותיהם אמר
 להם, לכו ופשטו בגדוד, ר"ל קחו אלכם מן ההמון צעל כרחם,
 ועל ידי זה יהיה לשניהם פרנסה, לההמון צרונית ולהצדיקים
 בגשמיות.

בוקשה תעשה אותם (כה, יז).
 שמעתי מהרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב ז"ל: כתב "מקשה
 תעשה אותם" (שמות כ"ה, יח), עיקר השכר הוא משום שהוא
 "מקשה" כי אם לא קשה לעשותו, לא שייך על זה שכר. ככל
 שקשה לעשות רצון השי"ת, יש יותר שכר עבור זה.
 (ביששים חכמה)

מנחם מענדיל ז"ל הנ"ל היה לו חולה צמוך ציתו, ועשה כך
 וצוה"מ עלמה ארוכה ורפואה שלימה. וזה מוזן עפי" מה
 שכתבו הסה"ק בשם הבעש"ט זי"ע ועכ"י אשר בכל מקום
 שמחשבתו של אדם דבוקה שם הוא כולו, וא"כ הוא צעמנו אלל
 הצדיק. ואפשר לפרש שזה מרמזו ברש"י ז"ל בפסוק ויקחו לי
 תרומה ויפירש"י ז"ל בלשונו הק' לי לשמי תרומה הפרשה יפירשו
 לי מממונס נדבה.

(אילה שלחה)

באמת כל איש אשר ירצנו לבו תקווו את תרובותי (כה, ב).
 כי הנה ענה נכונה לעבודת הצור צרוך הוא, מכל מה שהי"ר
 הרע מושך את לבנו לתאוות העולם הזה, באותו התאוה והחשק
 והרצון יעשה התורה ומצוות, כמ"ש דוד המלך ע"ה (תהלים קיט,
 ט) חשצתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, ע"י התאוה והרצון
 שהם דרכי האדם ה" מהפך רצונו לעדותיך,

(תפארת שלמה, מנחות)

ועשו לי בוקדש ושכנתי בתוכם ככל אשר אני בוראה
 אודתך את תבנית המושכן ואת תבנית כל כליו "וכן תעשו"
 (כה, ז-ט).

יש לדקדק מהו וכן תעשו, וברש"י וכן תעשו, לדורות וכו', וז"ב.
 ונל"פ בהקדס עובדא דהוה אלל זקה"ק מאלנו זי"ע שאמר פעם
 בשוה"ט שהרה"ק מלובלין זי"ע אמר שהציהמ"ק שלמעלה כבר תם
 ונשלם ויש כבר את כל כלי המקדש, זולת הפרוכת שהיא עדיין
 חסירה, נענה אחד מזקני החסידים שהסתופף עוד ציליו של
 הרה"ק מראפשיץ זי"ע ושאל, ולמה אין הרצי משלים את הפרוכת,
 ואל"ו חוורו פניו הק' ולאחר שהיה מועטת ענה לו, מנין לך
 שלא השלמת, הפרוכת היתה כבר מושלמת ובה רשע אחד
 מארצות המערב ועשה עוון פלילי וצרך קרע את הפרוכת. והענין
 הוא שעל ידי שאנו מקיימים מצוות ומעש"ט בזה אנונו צונים את
 ציהמ"ק של מעלה עד שיהיה נצנה כשלימות, ואז כשיושלם למעלה
 יצנה גם ציהמ"ק שלמעלה (עי' זרע קודש פ"י תל"א ד"ה כי תצנה), וזו
 היא תכלית עבודת כל איש ישראל, להשדל בכל יכלתו להשלים
 צמעשיו הטובים את בני ציהמ"ק והכלים שלמעלה כדי שיצנה
 ציהמ"ק צ"ב, ועל זאת אנו מצקשים ולירושלים עירך צרחמים
 תשוב וכו', ואז כאשר תצנה עירך ומיטד ציתך ותשלל היכלך
 שלמעלה אז, וצנה אותה, הציהמ"ק שלמעלה, בקרוב צימינו. וזה
 פירוש ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית
 כל כליו, והיכן הראה לו הקצ"ה למשה את המשכן וכליו, הרי
 הם עדיין לא נעשו אז, אלא הראו לו אותם צציהמ"ק שלמעלה,
 וכן תעשו, לדורות, שצקיים מצוות ומעש"ט תבנו את ציהמ"ק
 שלמעלה, וצוה תחישו את בנין המקדש המיוחל צצ"א.

(כ"ק אדמו"ר הגה"ק מאלנו זנוק"ל ליל ש"ק תשכ"ו)

וציפית אותו וזהו טהור וגו' ועשיית בדי עצי שטים וציפית
 אתם וזהב (כה, יא-יג).

צצדים לא כתיב זהו טהור כמו שכתב בארון, כי הארון מרמו
 על תורה, וצתורה צריך להיות נקי וטהור לגמרי, ואילו הצדים
 מרמזים על תמכין לאורייתא, ואללס די שהם צצחנית זהב ולא
 זהב טהור, משום שהם כבר ממילא נמשכים.
 (ליקוטי הרי"מ)

שלש פרסאות סביב עיר קאלוב גם עד היום מרגישים קדושת הגאון הקדוש מהרי"א מקאלוב ז"ע ומקום קדושת הציון שלו. עכ"ל.
והנני לציין אשר כעין זה מצינו בלשון הוזה"ק (ח"ב ה) "אי בני עלמא ידעין יקרא סגיאה דיעקב, בשעתא דאמר ליה קובה אנכי ארר מצרימה (בראשית מו, ו) הוי מלחכי עפרא תלת פרסי לקבריה".
(חמדה גנוזה)

רבינו הבעש"ט הק' ז"ע בעת חזרתו מן הנסיעה לארצנו הקדושה תובכ"א, נסיעה שלא עלתה בידו וכידוע עבר דרך ארץ אונגארן, והיה בעיר סערעזטש, מחוז זעמלען, והיה אז שם יומא דשוקא (מארק טאג בלע"ז), ובליילה אמר דרשה ובתוך דבריו הק' אמר שיש בין העם חכמים, והם הולכים אל השוק ועושים שם מסחר, ואח"כ הם הולכים לאכול ולשתות, לשמוע כלי זמר ולהצענע בתענוגים, משא"כ השוטים הם הולכים להיפוך, אשר עוד בדרך הליכתם אל השוק עוד טרם עשו מסחר, כבר הם הולכים אל כלי הזמן, ומאבדים שם את הונם וממונם באכילה ושתייה ושאר תענוגי הכלים, ונשארים ככלי ריק בלי פרוטה לפורטה, נמצא שהם אובדים גם את השוק.
כך המשיל משלו בדרך מוסר על אלה אשר מאבדים עולם נצחי, חיי עולם הבא, בשביל תענוגי עולם עובר, עולם הזה.

והנה במשך שהותו בסערעזטש, התאכסן בבית הרבני הנגיד הקצין מו"ה משה יחזקאל ז"ל, אשר היה מכניס אורח גדול, וקירב אותו מאד, וטרם המשיך הבעש"ט הק' את דרכו הלאה, פתח בכבוד אכסניא, להביא להם תורתו וברכתו על הטוב אשר גמלו עמו, ושאלם מה שאלתם ומה בקשתם, ויענו ויאמרו, שהם חשוכי בנין ר"ל, ושאלתם ובקשתם להפקד דבר ישועה ורחמים בזרעא חייא וקיימא, השיב להם שאם הם מסכימים שיאבדו רכושם, אז יושעו בעזר השי"ת בזרע של קיימא, והסכימו שניהם לדבר, אח"כ הוסיף ואמר להם, שיוולד להם בן אשר יאיר את העולם כולו.

כך הוה, ובשנת תקי"א לפ"ק נפקד ר' משה יחזקאל ואשתו מרת ריזל בבן זכר שקראו שמו יצחק אייזיק, אולם זמן קצר לאחר שנולד הילד נפטר האב, אשר בינתיים גם נהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו, וכשגדל הילד היה עוזר לפרנסת אמו העניה ע"י עבודתו במרעה הצאן.

(מכתבי הרה"ק רבי מנחם שלמה טובי מקאליב זצ"ל "אביר הרועים")

שמעתי מהגה"צ רבי אפרים דוד הלברשטאם זצ"ל אב"ד דק"ק יאשליסק: הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב היה יתום מאב ולא מאם, והיה רועה אוזות של ישראל לצורך פרנסה, והיה מזמר ניגוני המוניים כדרך הרועים, בעיירה אחת באונגארין [סערעזטש]. פעם הגיע שמה הרה"ק ר' לייב שרה"ס, וראה הרה"ק שיש לו נשמה גדולה, ע"כ דיבר עמו ארוכות וקצרות אם יסכים לבוא איתו לעיר אחרת ללמוד תורה, והסכים בתנאי שגם אמו תסכים. והלך הרה"ק ודבר עם אמו האלמנה, ואמר לה היות שהיא אלמנה עניה, ואין לה לפרנס את בנה הקטן, ובכך מוכרח לרעות אוזות, ע"כ מסכים לקחת תאת בנה אתו עמו וכל מחסוריו יהיה עליו, והפציר בה עד שפעל אצלה והסכימה. ולקחו הרה"ק ר' לייב שרה"ס, והוליכו להרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל. (ושמעתי מכ"ק חותני זצ"ל, שעל הדרך צוהו ר' לייב לנגן הניגונים שזמר, ונגן, ואח"כ בקשו עוה"פ לומר ניגונים אלו, אולם לא היה יכול, כי שכחם הכל). ובבואו להרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג אמר לו הרה"ק רבי לייב: אני הבאתיך עד כה, היצטרעט מאכט איר איהם א לייט! ונשאר ונתגדל שם, והיה מתלמידיו הגדולים.

(מפיהם ומפי כתבם, בשם הרה"ק מהרי" זצ"ל מפשעווארסק)

בנ"א: יש לציין סיפור התקרבותו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ז"ע לאורה של החסידות, והנה בפי העולם מקובל שהרה"ק מקאליב בהיותו נער רך בשנים התייתם מאביו ונעשה רועה צאן, ובחלילו אשר לו היה מיטיב נגן על פני השדה שעות וימים רבים, עד שפגש בהרה"ק רבי לייב שרה"ס ז"ע והוא הביאו לניקלשבורג אל הרבי ר' שמעלקא ז"ע, אך פקפוקים רבים ישנם על גירסא זו, כי

נולד בשנת תקי"א בכפר סערעזטש, ונתייתם מאביו רבי משה יחזקאל בעודו נער כבן ח' שנים ולכן הוכרח לרעות את צאן אביו ולפרנס בזה את אמו האלמנה, הרה"ק ר' לייב שרה"ס ז"ע הכיר בגודל נשמתו, נסע לאותו כפר ושילם לאמו האלמנה כדי שתתן לו את הנער לגדלו, נטלו ר' לייב והביאו להרה"ק ר"ר שמעלקע מניקלשבורג ז"ע, ושם נתגדל לאילנא רברבא. לאחר מכן הסתופף גם בצלו של רבי אלימלך מליז'נסק ז"ע.

ביום ז' אדר, יום פטירת משרע"ה נסתלק איש האלקים שנת תקפ"א, ואותה שנה היתה שנה מעוברת ונסתלק באדר ב'.
צוה לחרוט על מצבתו בלשון זה "היה יכול ללמוד על הדרך והיה ערליכר יהודי",

ומסופר כי הטעם שצוה לחרוט "והיה ערליכר יהודי" שבעת שהתאכסן בבית זקני הר"ר יעקב זצ"ל ביקש ממנו ר' יעקב שיזכה לראות את אליהו הנביא זל"ט, והבטיחו הרה"ק, פעם כשהלכו בדרך ביחד, בא לקראתם נכרי אחד ברכבו על סוס ודיבר עם הרה"ק, ולבסוף אמר לו בלשון אונגארן "בראווער יוד" והלך לו, אז אמר הרה"ק לר' יעקב ראית את אליהו הנביא, ומפני שאמר לו "בראווער יוד", צוה לחרוט על מצבתו "והיה ערליכר יהודי" [כך מסופר ולא ידעתי אי נאמנים הדברים].

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז ז"ע אמר, כי אף אחרי פטירת הרה"ק מקאלוב עדיין שורה הקדושה בעיר קאלוב, והשתוקק להיות שם אב"ד אך לא איסתייעא מילתא. והיה רגיל לדבר הרבה מגודל קדושתו.

יומא דהילולא דיליה היתה במדינת אונגארין כהילולת הר"ר אלימלך מליז'נסק ז"ע במדינת פולין, מכל קצוי המדינה באו לפקוד ציון קדשו, וכל הצדיקים מאורי דור ודור באו לשם ביום ההילולא, וגם בכל ימות השנה הרבו לבוא ולשלוח פתקאות לשם.

ולא לחינם היה הילולא דיליה יום כנופיא של כל הצדיקים, ומכל המדינות באו לקאלוב ביום ז' אדר להשתטח על ציון קדשו, כי כל כך גדלה כח השפעתו, עד שכל הגדולים וכל הצדיקים מכל העיירות, הרגישו שיש להם שייכות והתקשרות אליו.

ובלמדי כמה שנים בעיר קאלוב, בישיבת דו"ז מו"ר רבי מנחם בראדי זצ"ל אבד"ק קאלוב, זכיתי להשתטח פעמים רבות על ציון קדשו של הרה"ק מקאלוב, ובכל שנה ביום ז' באדר זכיתי לראות ולהכיר שם הרבה צדיקים שהתכנסו לשם, יחד עם אלפי בני ישראל שעוררו שם רחמים מרובים, והרבה בני ישראל נושעו שם בישועה רבה ביום ההוא בכוחו של אותו זקן.

כי כשם שבחיים חיותו מסר הרה"ק נפשו להמתיק דינים מבני, וכל ימיו סבל יסורים נוראים בעד כלל ישראל, עד שמרוב חולשתו לה היה יכול ללבוש בגדים רגילים כי אם בגדים העשויים מנייר, כן ודאי גם אחר פטירתו עובר קשות בשמי מעל להמתיק דינים מבני ישראל.

(כ"ק מרן אדמו"ר מטאהעש זצ"ל, "עבודת עבודה")

הוא הראשון שהפיץ את תורת החסידות במדינת אונגארן, ומסביבו נתאגדה אגודה אחת של עובדי ה' חסידים ואנשי מעשה שימים נקראו בשם "חסידים אשוואר". ושמו היה נערץ ונקדש בקרב צדיקי הדורות, וגם שירי זמירותיו בלשון הגר נתקדשו בקרב ישראל וכק"ז רביה"ק מצאנז ז"ע היה משוררם בדיקות עצומה. כיהן ברבנות בקאלוב והגליל סאבאלטש, ושימש בתפקיד זה קרוב לארבעים שנה.

ועי' משי"כ כ"ק אדמו"ר בעל דברי משה זצ"ל בהגהותיו לדרכי חיים וז"ל: כדאי להעתיק כאן מה שראיתי בספר נימוקי או"ח סימן רמג מה שאמר כק"ז הגה"ק מרן מצאנז מקדושת הרה"ק מנוה"ט מקאלעוו ז"ע ומקום שבתו, וז"ל שם: ומקובלני אשר שמעו מגידי אמת מפי רבינו הגאון הקדוש איש אלוהים מצאנז ז"ע בעל דברי חיים שאמר כי

הרה"ק מקאליב לא היה יתום בצעירותו ואביו אף זכה להשיאו, וכן כבר בינקותו היה ניכר בו שאור מאיר בקרבו ויש לכך הוכחות, ועוד שחילופי גברא שנו כאן וכפי ששמעתי גירסא אחרת מאבי מורי ז"ל שהיה מצאצאי הרה"ק מקאליב וקיבל בקבלה נוסחא שהיא מתקבלת יותר, וזה תוכנה:

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע (אף הוא מתלמידי הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע) נזדמן פעם לעיר סערענטש, מקום מושב הרה"ק מקאליב בימים ההם, וקודם תפילת המנחה הלך הרה"ק רבי משה לייב תפוש ברעיוניו תוך שהוא ממלמל מפסוקי הקרבנות "את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים", וכאש להבה חזר שוב ושוב על הפסוק, כי אמנם כן הוא שאין שני הכבשים הללו דבר פשוט. הרה"ק מקאליב עוד היה אז צעיר לימים, אולם נשמה גבוהה וקדושה פעמה בקרבו ולכן הבחין בנעשה והבין שדבריו היוצאים מלב טהור אינם דברים של מה בכך ואזר עוז וניגש אל רבי משה לייב ושאלו "היכן נוטלים כבשים כאלו", כאומר מנין היא זאת העבודה ומי היא המלמד לומר הקרבנות כהאי גוונא, נטלו רבי משה לייב לרבו לניקלשבורג, והראהו מקור מים חיים לחצוב ממנו לנפשו. ואכן שנים רבות שתה הרה"ק מקאליב בצמא את דברי הרבי ר' שמעלקא, קודם חתונתו ואחריה, וכשנסע לשוב לביתו שבהונגריה אחרי החתונה, בברכת הפרידה סמך עליו רבו ידיו ובירכו, ובסיימו התחיל לקרוא את הפסוקים שבריש התורה: "בראשית ברא אלקים וגו' עד, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור."

(מפי ספרים וסופרים)

שמעתי מאבי הר"ר יוסף ישוע ע"ה נכד הרה"ק מהרי"א מקאלוב זצ"ל, שק"ז הרה"ק רי"א מקאלוב למד אצל הרה"ק ר"ש מניקלשבורג גם אחר חתונתו, וכשנפרד ממנו לנסוע לביתו סמך הרה"ק מניקלשבורג יד קדשו על ראשו, והתחיל לומר מבראשית ברא, וסיים: ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור.

(מפיהם ומפי כתבם, בשם הגה"צ ר' אליעזר דוד פריעדמאן שליט"א)

שמעתי מכ"ק חותני זצ"ל, שהרה"ק מקאלוב היה גם אחר חתונתו אצל הרה"ק ר"ר שמעלקא מניקלשבורג כמה שנים, וכשהגיע העת של התלמידים להפרד מרבים הגדול נכנסו אצלו, ואז אמר להם הרה"ק מה שיעשו בביתם. וכשנפרד ממנו הרה"ק מקאלוב אמר לו רבו הק' ר"ר שמעלקא שיקבל עליו משרת הרבנות (זייען זי רב), וכאשר אמר לו הרה"ק מקאלוב הלא אינני יכול ללמוד, אמר לו רבי שמעלקא: נו זייען זי א רבי (היינו מלמד).

(מפיהם ומפי כתבם, בשם הרה"ק מהרי"א זצ"ל מפשעווארסק)

אחר הסתלקות הר"ר אלימלך מליזענסק, אמר הרק מקאלוב מיט וואס וועט יעצט שטיין די וועלט? וקיבל עליו יסורים במקום יסורי הר"ר אלימלך. וכל ימיו סבל יסורים נוראים בעד כלל ישראל, עד שלא היה אפשר לו ללבוש כי אם בגדים העשויים מנייר מרוב חולשת גופו.

(מפי כ"ק אדמור זצ"ל מטאהש)

הרה"ק מקאליב זי"ע (שמלבר גודל צדקתו המפורסם לכל היה גם גאון הגאונים ומאתים ושמונים קהלות השתייכו לגליל הרבנות שלו והיו תחת מרותו, והיה תלמידו של הגה"ק הר"ר שמעלקא ד"ע, ובש"ת כתר כהונה יש תשובה אליו וכותב עליו תוארים מופלגים) סבל יסורים נוראים מתולעים חיים שרחושו לו מתחת לעור בשרו וכל גופו היה מלא פצעים ואבעבועות, עד שלא היה יכול לסבול עליו מלבושים, והוצרכו לעשות בשבילו בגדים קלים מנייר, ולפעמים גברו עליו הימורים עד שהיה מוכרח לפשוט גם בגדים הללו, חוץ מימי שבת ויום טוב שבהם היה כאחד האדם שכך התנה בקבלו את הימורים שבשבת וי"ט יהא לו מנוחה, ואחר הדלקת הנרות היה לובש בגדי שבת ומיד אחרי הברלה כבר היה צריך לפושטם מחמת גודל

היסורים ואמר בענוות קדשו: הרי המשיח מחולל בפשעינו וסובל בשביל עונותיהם של ישראל (כמבואר בסנהדרין צ"ח ע"א) ואין רצוני שמשיח יסבול בשביל החטאים שלי לכן קיבלתי היסורים על עצמי, עכ"ק. ודעת לנבון נקל שבשביל החטאים של הרה"ק מקאליב אין משיח סובל, אלא שביסוריו הקיל מסבלו של מלך המשיח המחולל בפשעינו, ומי יודע על איזה חלק של העולם הגן ביסוריו.

(כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זצוק"ל שיעורי חורשי תצוה תשמ"א)

בקשר לקדושת הרה"ק מקאלוב ומדרגותיו, שמעתי מכ"ק אדמו"ר הק' (מבאבוב (הרב"צ) הי"ד, שפ"א ישב הרה"ק מקאלוב עם החבריא שלו, ותחת אחר השיחים אמר: אם הייתי נותן אנחה אחת באמת, ככד היינו זוכים להגאולה... התלמידים לא הרהיבו עוז לבקשו על כך, רק רמזו לו: נא... כאומר, מדוע אין כבודו מתאנח? נענה להם רבם ואמר: אבל מה אעשה שאיני יכול להתאנח...

וסיים הרה"ק מבאבוב: בזה רואים גודל מעלת הרה"ק מקאלוב בקבלת הימורים באהבה דהנה הוא סבל כל ימיו מחולי קשה בעור בשרו, והיה כל ימיו מדוכא ביסורים גדולים מזה, עד שלא היה יכול ללבוש רק כתונת דק ממשי קל, ועם כל זה התנצל שאינו יודע אנחה מה זו...

(הגה"צ רבי שלום יחזקאל מציעשנוב זצ"ל, פי צדיק)

רגיל היה רבי אייזיק מקאלוב ביסורים, מנעוריו ועד לימי הזקנה. שאלהו רופא: האיך יכול אדם לסבול יסורים תמיד? השיב רבי אייזיק: היסורים שבעבר אינם כואבים, היסורים שבעתיד מי דואג למכאוב שבעתיד? נשארם היסורים שבהווה יסורים של רגע, ומי אינו יכול לסבול יסורים לרגע ...?

(חסידים מספרים)

סיפר גאון וצדיק אחד מגדולי תלמידיו: שפעם אחת אמר אליו רבו הרב הקדוש מקאלוב בזה"ל: וייסטו וויא אזוי איך האב דיך גימאכט פאר א יוד, איך האב דיר ארויס גענומען דאס נשמהלי אין איבער גיוואשין אזוי וי דיא גויה וואשט איבער ביים וואסער דיא וועש, אין עס צרוק גיגעבין ריין (היודע אתה איך עשיתך ליהודי, הוצאתי את נשמתך וכיבסתיה כפי שהערלית כובסת בגדים בנהר והחזרתיה נקייה). (עשר צחצחות)

ידוע מה שאמר הרה"ק מקאליב זי"ע לפני הסתלקותו לתלמידיו ששאלו אותו אל מי יסעו אחרי, והשיב להם: לזה שיש בכוחו להוציא נשמת ישראל המלוכלכת ולטהרה דוגמת שמכבסים כתונת מלוכלכת ולהחזירה אח"כ נקייה. עכ"ק.

(כ"ק אדמו"ר הגה"ק מצאנז זי"ע, רעוא דרעוין פר' חוקת תשלז)

אגב, על התקרבות חסידי קאליב אל הרה"ק מראפשיץ יש אומרים שמשום מעשה אחר היה, שראו אצלו אדם אחד בעל עבירה שבא לבקש תיקון לחטאיו ומזור לנשמתו, ודרכם של צדיקים רבים היה לומר להתענות פעמים מספר ולסגף את הגוף כדי לשבר את החומר העכור, אך הרה"ק מראפשיץ ציוה למטהר לאכול סעודת מלכים ממעדנים שונים ואחריה קראו אליו והתחיל לומר עמו הוידוי, ובאמירת הוידוי פירש לו בה כל תיבה ומשמעותה באר היטב, וכך אמר לו: השי"ת השפיע לך מטובו רוב חסדים בכל יום ויום ואילו אתה אטמת אנך משמוע לו ומרית פיו רצונו, רבה אם כן אשמתך אליו, אמור מעתה 'אשמנו', ותיכף נפל האיש כמתעלף, וכזאת עשה לו דבר יום ביומו עד שסיימו לומר את הוידוי.

[הרה"ק מצאנז קלויזנבורג זי"ע סיפר כעין זה, שלפני הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע בא איש חוטא שכשל כמו מסבל תעניתים וסיגופים, וצוה על בנו הרה"ק רבי אליעזר'ל מדויקוב זי"ע לפטמו ולעדנו במאכל ובמשתה, ואח"כ להכניסו אליו. כאשר הכניסוהו לפניו דיבר אתו דברים היוצאים מן הלב בזה"ל: "וואס האט דיך דער גיטע באשעפער אזוינס געטיהן אז די האסט אזוי פיל געזינדיגט פאר עהם" [מה הרע לך האב הרחמן הטוב ומטיב, שתחטא לפניו כ"כ] והטיפו דברי מוסר עד שנמס לבו בקרבו, ואז צוה לו שיאמר 'אשמנו', ומיד נפל הלא בהתעלפות, וכן חזרו ונשנו כמה דברים עד אשר גמר וסיים את כל נוסח הוידוי (שפע חיים' ימים נוראים).

בכל אותו הזמן היו חסידי הרה"ק מקאליב נוכחים שם והיה נראה ששחקו למשבתו של האיש ההוא, פנה אליהם הרה"ק מראפשיץ ושאלם ומדוע זה תשחקו למו, הרי נשמתו של זה יוצאת ממנו בכל עת אמרו תיבה אחת מן הוידי ואתם שמחים? אתמהה, נענו החסידים ואמרו לא שחוק ללעג יש כאן כי אם של קורת רוח, כי כזאת ראינו אצל רבינו מקאליב ז"ע שהיה יכול להוציא מאיש יהודי את נשמתו, לכבסה ולטהרה ואחר כלותו מעשות כל אלו החזירה לו בקרבו נשמה טהורה, והנה אמר לנו רבינו שאחר פטירתו נחפש רבי שיכול לעשות כמעשיו אלו, ועתה שראינו כן גם הכא, הננו מקבלים את מרותו עד כי יבא שילה, כי אז נחזור אל רבינו הקדוש מקאליב... [מתנאם נוכל להבין גדלותם, כי בודאי לא היה הרה"ק מראפשיץ ז"ע מחפש להוסיף לעצמו חסידים, ואם הסכים בכל זאת לקבלם ע"כ שהיו בני עלייה].

(מפי ספרים וסופרים)

לא בנקל הסכים הרה"ק מקאליב להתעטר וליטול על שכמו את עול הרבנות שנטל בעיר קאליב, ועל כך מסופר, שאחד מיקירי וישישי העיר הזאת, הרה"צ רבי יעקב פיש זצ"ל [שהרה"ק רבי חיים מצאנו ז"ע היה רגיל לכנותו "דער הייליגע רבי יעקב פיש"] דאג לכלכלת בית הרה"ק מקאליב כל ימי שבתו בצל רבו בניקלשבורג, כי אמנם הרה"ק מקאליב בשבתו עם חברים מקשיבים שם, ראה פנים מאירים, ובהעפילו ברום המדרגות כמעט שלא נתן לבו ודעתו לצרכי ביתו, אך אלו מרובים היו והעמיסם רבי יעקב הנ"ל על שכמו,

בשבו לקאליב ביקש ממנו רבי יעקב שיקבל על עצמו את אדרת הרבנות בעיר קאליב ובגלילותיה, וכשהתחיל לסרב פתח רבי יעקב פיו בחכמה ואמר: "הלא תדע כי בני ביתך ניוזנו כל צרכם כל ימי היותך בניקלשבורג על ידי, והיה אם לא תסכים אל הרבנות אזי אתבע כל הוצאותי, ואך בזאת אוותר אם תתעטף באיצטלא דרבנן להורות את בני ישראל בעירנו", ובלית ברירה נעתר להפצרתו, ואכן נהג נשיאותו ברמה לשרת את ישראל כארבעים שנה [ועיין ר"ן נדרים לג. ד"ה גזירה, שהביא משמיה דהרשב"א שהמפרנס את חבירו בסתם חוזר וגובה שלא פרנס אלא לשם הלוואה, וא"כ ה"נ היה יכול רבי יעקב לתבוע את חובו. וע"ע תוס' כתובות קח. ד"ה הא].

(מפי ספרים וסופרים)

הגה"ק מקאליב ז"ע, אשר היה מפורסם, (ועד היום מוחזק באמת, מפי רבותינו ואבותינו ז"ע) לבעל רוח הקודש נורא, ומדרגות נפלאות בתורתו ועבודתו, ובהצנע לכת בהתסר ובגלוי, לימד דעת את גדולי החסידים, תלמידי חכמים מובהקים ומקובלים גדולים, עובדי ה' באמת ובמסירות נפש, הנודעים אז באונגארן הישינה, וממנו יתר וממנו פינה, התייחסות החסידות והאמונה, ואשר למד מפי רבו רשכבה"ג איש אלוקים קדוש הגאון רבי ר' שמעלקא הורוויץ ז"ע, אבד"ק ניקלשבורג והמדינה וכו',

ובפרט כפי המקובל ונודע, שהיה גליל קאלוב (היינו מחוז סאבלאטש) משובש בגסות וגם בעניני שאר עבירות, והוא הרב הקדוש ז"ל כמעט גיירם.

(הרה"ק ממנוקאטש ז"ע, נאמרו"ח סי' רמג)

שמעתי מאבי הגה"צ ר' יזקאל שרגא ז"ל מנאנאש ודומ"ץ דק"ק האלאש הי"ד, בעת שחנכו את הביהכנ"ס החדש בעיר נאנאש (היה זה בית הכנסת החסידים הראשונה) באונגארן, הזמינו ראשי ק"ק נאנאש את הרה"ק בעל ישמח משה מאוהל ואת הרה"ק מהרי"א מקאליב זצ"ל, שיבואו לשבות אצלם על שבת קודש. היש"מ הגע שמה באמצע השבוע, והיות הרה"ק מהרי"א מקאליב היה אב"ד קאלוב וגלילותיה, ועיר נאנאש היה שייך גם לגילותיה יצאו לקראתו פני העדה מעיר קאלוב בעש"ק לפנות בוקר, בעגלה כבודה רתומה לסוסים גדולים וגם נערים, להביאו תוך העיירה. והגיעו שמה לפני תפילת שחרית, והתפללו שם, וכאשר נכנסו אח"כ אל הרה"ק מקאליב לומר לו שבאו אחריו להביאו אל עיר נאנאש על שב"ק, כיבד אותם הרה"ק בארוחת הבוקר. אח"כ אמרו אליו השליחים הלא עש"ק היום וצריכים להגיע

לעיר קאלוב, אמר להם הרה"ק: מ'זועט אנקומען! ויצאו מלפניו. כעבור איזה שעה ועדיין לא יצא הרה"ק אליהם, נכנסו שוב אליו ואמרו לו כנ"ל, ענה להם הרה"ק כנ"ל. בתוך כך הגיע שעת צהריים ונקראו לפני הרה"ק, וכיבד להם הרה"ק בארוחת צהריים, ויאמרו אליו השלוחים הלא הדרך רחוקה ועש"ק היום, ענה להם הרה"ק: מ'עט אנקומען! מ'עט אנקומען. אחר אכילתם ראו שהרה"ק עדיין אינו ממוכן לנסוע עמהם, המתינו קצת ונכנסו שוב להרה"ק ויאמרו אליו הלא הזמן מאוחר מדי וכבר א"א להגיע שמה בזן. הרגיעם הרה"ק כנ"ל. כעבור שעה קראם הרה"ק ואמר להם כי רוצה לנסוע בעגלה לטבול בנהר לכבוד שב"ק, וביקש מהם שילוהו אתו, והסכימו ע"ז, ועלו על העגלה ונסעו לנהר. והנה על שפת הנהר עלו וגדלו מין עשב שהיה נקראים 'ברענעצליך', אשר מי שנגע בהם היה בוער לו מאד, והיה נופחות לו ידו לזמן מה, והרה"ק עלה על גבי ברענעצליך אלו וגלגל א"ע בהם כל גופו, ונפחה לו ע"ז כל גופו, ואמר: אַה שבת מלכתא! וירד וטבל, ועלה על העגלה, ואמר להם שעוד רוצה לחזור לביתו, אמרו לו הלא כבר מאוחר מאד, וא"א עוד להגיע מה בזמן קודם כניסת ליל שב"ק, הרגיע אותם הרה"ק מ'ען אנקומען, מ'עט אנקומען, ונכנס לביתו לזמן קצר, ויצא להם לנסוע עמהם לנאנאש, ויאמרו לו השלוחים הלא א"א להגיע עוד לפני כניסת השב"ק, ויש חשש להשאר באמצע הדרך על השב"ק, הרגיע אותם הרה"ק כנ"ל.

עלה הרה"ק וישב א"ע במושב הראשון ואחריו ישבו השלוחים, ואמר הרה"ק לבעה"ג בלשון אונגארית: אז א לאגא נעם הוּז יא! (לאגא היינו הסוסים הרכים בשנים, אשר היו בעלי עגלה מלמדים אותם איך לנסוע, ע"י שקשרו אותם לשני סוסים גדולים, ועל ידי כן נסע אחריהם מהרה, והיינו "סוסים הרכים בשנים אינם נוסעים היטב"). וביקש הרה"ק מבעה"ג שיתן לו את שרביט הסוסים, ונתן לו הבעה"ג את השרביט ולקחו הרה"ק בידיו הקדושות, ונתן עם השרביט מכה רבה באוויר מעל הסוסים כדי להפחידם, והכריזו בלשון הבעה"ג: דזשע! דזשע! ותיכף ומיד המה ראו כן תמהו שהנם כבר אחורי עיר נאנאש, כי הכירו את השדות שהיו שמה, ואכן באו והגיעו בזמן.

והנה לפנות ערב כשהלכו להתפלל בביהכנ"ס החדש, היה שם אצל פתח ביהכנ"ס הרה"ק מאוהל והרה"ק מקאליב, ואחד כיבד להשני שיכנס מקודם, ואמר הרה"ק מקאליב להרה"ק מאוהל ממנ"פ אם אתם גדול יותר ממני מחויבים אתם ליכנס תחילה, ואם אני גדול הנני מצוה לכם שתכנס אתם תחילה, וכן הווי, הק' מאוהל נכנס תחילה. בצפרא דשבתא לפני קריאת התורה עלה משה רבינו מאוהל על הבימה, ודרש פלפול ודברי מוסר, והעם היו בוכים לקול דברו שהיה מוכיחם בשער, והרה"ק מקאליב להיותו איש חש היה בעת הדרשה נשען על מיטה בפאליש הביהכנ"ס, וכשמוע שהעם בוכים מתוכחת משה אמר: אוי ווי לאנג איז ער נאר מיטשער (מצער) מיינע קינדערליך (הרה"ק מקאליב לא היה יכול לבטא בשפתים היטב אותיות ז' וצ').

ביום ראשון בשבת כאשר עברו כל העם להתברך מאת הרה"ק מקאליב, היה שם גם אב ובנו קטן, וישאל הרה"ק לילד קטן זה אם היה אתמול בעת דרשת היש"מ, ענה הן, שוב שאל לו הרה"ק אם גם בכה בשעת הדרשה ענה הן, אמר לו הרה"ק שיביא עדים שראו שבכה, וכן עשה, ואז ברכו הרה"ק. □ הילד ההוא הי' ר' יעקב שאפער ע"ה שנפטר בגיל 102 בערך. כ"ז שמעתי מאבי הגה"צ ז"ל, בתוס' כמה פרטים ששמעתי מהגה"צ ר' יקותיאל יודא האלפערט מנאנאש זצ"ל. ומאת הגה"צ רבי מנחם שלמה טויב זצ"ל מקאלוב, במח"ס חקל תפוחין שמעתי, שבשעת שעלה היש"מ על הבימה אחר תפילת שחרית בשב"ק לדרוש, אז ירד הרה"ק מקאליב למקוה, וכאשר הי' מעל המדרגות שם, החזיק רגל אחד מעל המים (היינו שלא נכנס למקוה המים), ואמר כל פעם: שאגט (זאגט) ע"ן שאגט ער! היינו שכיון שם למה שאמר משה רבינו למעלה בבביהכנ"ס, וכשגמר היש"מ את דרשתו פסק גם הרה"ק מלומר. (ולשאלתי אם ירד אח"כ הרה"ק וטבל ענה: מסתמא לא.) ומהה"ח ר' אברהם יאקאבאוויטש ע"ה שמעתי בשם הרה"ק ממאנקאטש זצ"ל, שהיש"מ בעת דרשתו תירץ ענין אחד, ואח"כ

פעם ביקשו אנשי קאלוב לקבל חזן לימים הנוראים. ושאלוהו על זה והשיב להם במעשה שהיה וזה לשונו בקירוב: פעם הגעתי לעיר אחת בהיותי רעב מאוד אבל בהיות הזמן סמוך למנחה הלכתי לבית הכנסת והתפללתי מנחה עם הציבור. המנחה נגמרה כחצי שעה לפני ערבית והרעב הציק לי מאד אבל התחזקתי בלבי להמתין עד אחרי מעריב. ושמעתי בתפילת ערבית, כי התחילו לנגן א שטיקל 'אהבת עולם' ורק אחרי כשעתיים הגיעו לסוף הברכה ושאלתי על זה, ולא ידעו לומר לי הטעם, רק הגידו, כי בפנקס החבר דשם נכתב הטעם. ונתודעת, כי אחרי התפילה תהיה סעודה גדולה בבית החברה ושם יקראו מפנקס החברה את טעמו של המנהג. והלכתי למשתה.

ושמעתי בקראם: שלפני שנים רבות היה במועצה של עיר זו קיטרוג גדול על היהודים ונגזרה גזירה לגרש את כולם מהעיר ביום אחד. והיתה שם מטרוניתא אחת אשר מבלעדה לא נעשה שום דבר, והיא היתה אוהבת מאד היהודים, והלכה בסתר אל ראש הקהל של היהודים וסיפרה לו את הגזירה הזאת בדמעות שליש, והודיעו לרבה של הקהילה וגזר תענית ואמירת סליחות. וקול ישועה עדיין לא נשמע. והערלים היו מוכנים ליום המיועד, להינקם ביהודים חס ושלום. עמד שמש הקהילה ואמר: אני אודיעכם בשל מי באה הרעה הזאת, כי בימים הנוראים התפלל לפנינו חזן אחד פלוני בן פלוני שקץ מתועב, ומזה נעשה הקטרוג ונגזר כן. ואין כאן שום תקנה, אין כאן שום תקנה אחרת אלא לקבוע ולעשות מחדש את כל עונת הרחמים והסליחות של חודש אלול ותשרי ולנהוג כימי אלול וראש השנה ועשרת ימי תשובה ויום כיפור וכל איש ישוב מדרכו הרעה וישקיף השם ממרום ויראה וירחם ובכן נמנו וגמרו והחליטו לעשות כדבר השמש הזקן ויום הכיפורים השני שקבעו להם חל ביום שנועד להוצאת הגזירה לפועל, והשמש היה להם שליח ציבור. וכשבאו כל האנשים והנשים והטף בבוקר של יום הכיפורים לבית הכנסת בצום ובכל שאר העינויים כדת וכדין הכריז השמש לפנייהם שהוא רואה שהגזירה עדיין לא נתבטלה וצריך להתחזק מאד בתחנונים לעורר רחמי שמים וכך עשו כל היום. כשהגיעו לסוף תפילת נעילה וכל העם קראו שבע פעמים "ה' הוא האלוהים" ברביקות עצומה עד כלות הנפש ובאותו רגע נאספו הערלים להתנפל על היהודים שבבית הכנסת ולהשמידם, ונשתגעו שמה, והכו זה בזה מכות חרב והרג ואבדן, ונאבדו המה. הכריז השמש: ברוך השם נתבטלה הגזירה. התחילו להתפלל ערבית בחפזון כנהוג לפריקת עול הצום הארוך, הרעים עליהם השמש: לא כן בני אל נמהר לקלקל מה שתיקנו. ונשאר לפני התיבה גם לתפילת ערבית וכשהגיעו לברכת "אהבת עולם" תקפה אותם רביקות עצומה עד כלות הנפש פצחו בניגון וזימרו את הברכה הזאת כשעתיים ואחר כך גמרו את שאר התפילה במתינות ובנעימה של יום טוב והלכו לבתיהם בשמחה. אז רשמו בפנקס את פרשת המאורע ואת החלטתם להתפלל בערב זה מדי שנה בשנה תפילת ערבית של יום טוב ולהאריך כשעתיים באמירת אהבת עולם בזימרה למזכרת אהבה לתורה ולמצוות ולעשות אחרי התפילה סעודת הודיה. זהו מה שראיתי, ומעתה תדעו להשיג את מי אתם מעמידים לפני התיבה להתפלל בעדכם בימים נוראים. ע"כ דברי קדשו.

שאר בשרי, הרב הצדיק, בנן של קדושים, רבי משה טובי שליט"א מקאלוב, כתב לי ג"כ מהגביר הצדיק רבי יעקב פיש הנזכר: שהבעל שם טוב בירכו בשתי ידיים, והיה זקן גדול מאה ושלוש עשרה שנים, והיה כמו בן עשרים שנה. וכתב לי שאר בשרי הנ"ל בזה"ל: ושמעתי מנכדו הצדיק רבי צבי פיש תלמיד אדוני אבי מורי ורבי, מוריניו הרב יצחק אייזיק מקומרנא, שסיפר לו, ששמע מפה קדוש של רבי יעקב פיש: שפעם אחת קודם כל נדרי לעת ערב, כשכל הם היו עומדים בטליתים וקיטלען ואומרים 'תפילת חיי אדם' (תפילה זכה) בבכיה גדולה, קרא לרבי יעקב פיש ואמר לו: רבי יעקב, שפאנט איין אוואגין,

אמר ויש עוד לתרץ באופן אחר וכו', ואח"כ אמר לתרץ באופן אחר, ואח"כ לתרץ עוד באופן אחר, וכשרצה לתרץ באופן חמישי, ענה הה"ק מקאלוב ואמר: אופנים איז נאר דא פיר, אתה הראית לדעת! (מפיהם ומפי כתבם, מפי הה"צ ר' שמואל בראך שליט"א).

ובנ"א: מאבא מארי הרה"ג מוה"ר רבי יוסף יהושע פרידמן ז"ל שמעתי, שפעם הגיעו ה'ישמח משה' והרה"ק מקאליב בימי החנוכה ל'נאנאש' כדי להשתתף בחנוכת הבית של בית הכנסת של החסידים [ביהכנ"ס זה היה הראשון בהונגריה שהתפללו בו כמנהג החסידים בנוסח ספרד ע"פ האר"י, כי בשאר מקומות התפללו החסידים ב'שטיבלך' ובבתי חסידים, ובבית הכנסת הגדול שבעיר התפללו בנוסח אשכנז]. בכניסתם לבית הכנסת התעורר ביניהם ויכוח מי יכנס ראשון, ה'ישמח משה' כיבד את הרה"ק מקאליב [שהיה מבוגר ממנו בשנים מועטות], ואילו הרה"ק מקאליב כיבד את ה'ישמח משה' שיכנס לפניו, נענה ה'ישמח משה' בנאונו על אתר ואמר "ממה נפשך, אם הנכם חשובים יותר ממני הרי שמן הדין צריכים אתם להיכנס ראשון, ואם אני גדול וחשוב יותר או אז הנני מצוה עליכם להיכנס ראשון..." ואכן נכנס ראשון הרה"ק מקאליב. לאחר התפלה עלה ה'ישמח משה' על הבימה, ופתח בדבר דברי מוסר וכיבושין בקול חוצב להבות לפני ציבור המתפללים, משסיים מלדבר וחזר למקומו הגיב לעברו הרה"ק מקאליב (שהיה כבר פה ולשון ולכן לא דרש גם הוא ברבים) "וואז'שע ז'שאגט עהר אז'שוי פיל, זיי ז'שענען אז'שוי גוט..." [מה הוא אומר כ"כ הרבה, הלא הם כ"כ טובים. כידוע שהיה מבטא את הז' כאות ש].

והיינו כי דיבורו של אדם בעוה"ז גורם איך יתנהלו העולמות העליונים, ואם הוא מוכיח את ישראל בדברים קשים אזי בדרך הטבע לא יהא העולם כפוף לישראל אלא יצטרפו להכנעה, ולכן עדיף שיוכיח בדרך השני.

רבינו זה הרב האלקי מקאלוב החזיר אלפי ישראל בתשובה. הוא היה האור הראשון אשר האיר והבריק מניצוצי מרן הבעש"ט במדינת אונגאריין. (הערה: כתב לי ע"ז ידידי הגאון שיחיה מפעטריווא: מה שכתב שהוא היה אור הראשון להדליק שלהבת החסידות, ידענו כי רבי לוי יצחק מברדיצ'וב שלח את תלמידו הרה"ק רב אהרן מזיטאמיר לאונגאריין, ובשלוש השנים שעשה בעיר קרולה נספחו אליו כמה וכמה ללמוד ממנו דרכים בעבודת ה' וגם החסידים שבכפר הגדול אשוואר היו מתלמידיו, וכנראה בזמן אחד היו ואולי קדם לו הרה"ק מקאלוב בזמן קט ושניהם כאחד היו טובים מאורות להאיר לבני ישראל דרך הטוב ללמוד תורה לשמה בדחילו ורחימו כדת).

הוא תיקן כמה נפשות שהיו משוקעות רח"ל בעומק הקליפות במיני עבירות חמורות, והחזירם כל כך בתשובה עד שזכו אח"כ להיות צדיקים מפורסמים ע"פ תבל בעלי מדרגה אשר מפני כבודם הגדול לא אזכיר שמותם בפרוטרוט. אך סיפר אחד מתלמידיו אשר היה גדול הדור מפורסם בנאונו קדושה ופרישות והעמיד תלמידים הרבה לומדים וחסידים עובדי שמו ית'. כי בנעוריו היה הנ"ל כאחד מהקלים רח"ל והיה רגיל לרקוד במחול על החתונות עם אחוזת מרעיו כאחד השחצנים. ופעם אחת היה הרה"ק מקאלוב בק' מאקאי על שבת קודש, ונסע הנ"ל עם חבר אחד לשם על שבת לעשות ליצנות מהצדיק כמנהג הליצנים שבדור. והיה כבואם בעש"ק אל החדר אשר ישן הרה"ק ביום לכבוד שבת ופניו אל הקיר, הן העידו שני האנשים הנ"ל שברגע שראו רק את שערות ראשו של הקדוש הפך לבבם לשוב בתשובה □ מה שלא היה להם התעוררות לזה הרבה שנים. והוא הקדוש עמד ממשכבו וטרם נתן להם שלום ראו כי הוא הלך ישר לבית המבשלות ואמר לבעלת הבית בזו הלשון: ווועסט דיך רעכטיין נאך אויף צווי אורחים די צווי יונגע לייט וועלען אמאהל זיין וייער ערליכע יודען" ואחר כך נתן להם שלום! והמה נשאר אצלו אחר שבת ולא נסעו עוד לביתם ונעשו בעלי תשובה עד שנעשו צדיקים מפורסמים בעולם.

(עשר צחצחות)

וועל איך פאהרין שפאצירין. (תרתום את העגלה, ואסע לטייל) והתפלא רבי יעקב, ועם כל זה לא אמר לו מאומה, בידעו אותו היטב. ושלח תיכף לביתו, והביאו העגלה מורתמת, ונסעו שניהם יחד חוץ לעיר על שדותיו של רבי יעקב. והיה שם מעט מים, ופשט הרב הקדוש מקאלוב את בגדיו במהירות גדולה ברגע אחת, וטבל את עצמו הרבה פעמים, ורבי יעקב עמד ולא ידע מה לעשות. ובין כך ובין כך לבש את בגדיו, ונסע תיכף לבית הכנסת שלו, ועמד להתפלל לפני העמוד. ולהרב רבי יעקב היה פליאה גדולה בידעו שמעולם לא היה מים שם באותו מקום בשדות שלו, שכל אחד מכיר את שלו. במוצאי יום כפור הלך ונסע אל שדותיו, ולא היה עוד מים. והלך תיכף אל הקודש פנימה, ושאל את הרה"ק באמרו: רבינו, מעולם איני שואל אתכם על ענינים שלכם, רק עתה אני מבקשכם להגיד לי הענין מהמים הזה. והשיב לו: רבי יעקב האט קין שכל גיהאט, זיך און טובל צו זיין 'בארה של מרים' איז דעמאלט דורך גיגאנגין, האב איך מיך טובל גיוועזין, (לר' יעקב לא היה שכל גם לטבול בבארה של מרים, שאז עברה במקום וטבלתי בה) עד כאן לשונו.

סיפר דודי הרה"ק משינאווא ז"ל מעשה שהיה בימי הרה"ק מקאלוב ז"ל, שאיש יהודי נתן פאטש (סטירת לחי) לערל אחד ונפל הערל מת ל"ע. כשנמסר הדבר לערכאות, היה משפטו עומד להתלות ח"ו, ולא ראו שום מבוא שיצא לחרות. הוא היה בעל אשה ובנים, הלכו להרה"ק מקאלוב והוא אמר להם שתהיה לו ישועה.

כשהגיעו היים סמוך להמשפט, והמשפט היה עומד להיות ביום שבי"ק, העמיד הרה"ק הנ"ל בית דין ביום ה' שלפניו לעיין בדינו של איש זה על פי דין תורה, והעמיד אחד להיות קטגור ולטעון בשביל הערל, והרה"ק עצמו עמד כסגור לטוב היהודי, וטען, הרי הערל היה בעל קומה ובעל בשר וגיבור, והאיש הזה קטן וחלוש ותש כח, ואין שום סברא לומר שמת הערל ע"י פאטש אחד שנתן לו, אלא ודאי שהיה לערל מיתה טובה ל"ע, ונזדמנן בקראי באותו זמן שנתן לו הפאטש, וגברא קטילא קטיל, ואין מגיע לו שום עונש על זה.

שאל אחד מהדיינים להרה"ק, מה יהיה מזה שיצא משפטו על פי ד"ת, האם בערכאות ישיחו על זה. השיב לו הרה"ק שמקודם צריכים לידע מהו המשפט על פי ד"ת, ויצא פסק מהבי"ד שהוא פטור מכל וכל מטעם הנ"ל שטען הרה"ק.

ביום שבי"ק בשעת המשפט היה המצב מאד לא טוב, והרה"ק התפלל אז בבוקר בהשכמה, ובשעה עשר וחצי כבר היה אחרי התפילה, ושלח בכל הזמן שלוחים להוודע מה נשמע שם, והיה נראה מאד לא טוב, ואמר הרה"ק שלא יעשה קידוש עד שהאש יצא לחופשי. בשעה שתיים עשרה הפצירו בו מאד שיעשה עכ"פ קידוש כי היה חלוש מאד (ולא היה הולך כלל עם מלבושים רק עם נייר, כי היה תמיד מסוכן מחמתחלישותו), ועשה קידוש, אך אמר שלא יתחיל עם הסעודה עד שיבוא יש הזה לביתו.

סוף הדבר היה, שבא רופא שהיה אצל ה"פאלמיסין" (הבדיקות) של הערל וטען כדברים אלו שטען הרה"ק מקאלוב, וגם שאר ה"קומיסיאן" (הועד) שהיו אצל הפאלמיסין טענו כן. כששמעו השופטים טענה זו הסכימו כולם שכן הוא האמת ופטרו את האיש לשלום.

תיכף משם בא האיש לבת הרה"ק. אמר לו הרה"ק: וכי לא נכון עשיתי שהמתנתי עליך עם הסעודה, כי מאין היה לך טשאיניט (חמין) לאכול, כי כל בני העיר כבר גמרו את הסעודה באותו שעה.

(חמדה גנוזה)

היה מעשה באשה אחת בגלילות העיר קאלוב, אשר היתה עגונה מבעלה כמה שנים, ועדים העידו שבעלה מת, אבל היה שאלה אם אפשר לסמוך על עדותם, וכמה גדולים נשאו ונתנו בדבר, ולבסוף התירוה לינשא, וראש המתירים היה הגאון מטריטש ז"ל בעל שו"ת שמן רוקח, אבל הרה"ק מקאלוב התנגד ויצא נגד היתר זה בתוקף.

ואחד מגדולי וקדושי הדור שבימים ההם, ערך מכתב ארוך אל הרה"ק מקאלוב, שיודיע לו הטעם למה מסרב להיות זה ומעגן את האשה בחינם, ואם לא יודיע לו טעם איסורו יצא נגדו במקלו. הרה"ק מקאלוב לא ענה על זה דבר, ועמד בדעתו לאיסור. לבסוף בא בעלה של האשה לביתו חי, ואז הבינו למפרע טעמו של הרה"ק מקאלוב, שראה זאת ברוח קדשו, ועל ידי מעשה זה נתפרם שמו ביותר בכל המדינות.

(כ"ק אדמור"ר מטאהש זצ"ל, עבודת עבודה)

סיפר הרה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זצוק"ל שהיה איש נגיד אחד רגיל לנסוע אצלו לקאלוב על ימי ראש השנה מדי שנה בשנה. ותפלותיו של הרה"ק היה בשפה נעימה קדושה ערב לאוזן שומעת הפלא ופלא ובפרט באמירת הפיוט ונתנה תוקף וכו'. והאיש ההוא היה משתוקק מאוד ליקח את אשתו עמו גם כן לקאלוב על ראש השנה, שתשמע גם היא נעימות נוראות תפלת ונתנה תוקף מפי הצדיק אשר היה מתפאר בו לפני תמיד, אך לא איסתייע מילתא שתוכל ליסע לקאלוב על ראש השנה. ויהי היום פעם אחת באמצע ימות החורף קור ושלג והנה צדיק זה הקדוש מקאלוב נסע לדרך פעמיו לקבץ על יד נרבות למצות הכנסת כלה וכיוצא, ובא למקום מגורו ועירו של האיש הנגיד הנ"ל לתכלית זה, אז נפל בלב האיש ההוא והציע מחשבתו לפני אשתו להיות אשר זכה כי צדיק זה בא לבית מלונו וטוב היה להציע ולבקש ממנו שיאמר עתה הפיוט ונתנה תוקף כמו בראש השנה ותוכל האשה לשמוע אל הרנה ואל התפלה ותשביע בצחצחות נפשה ותראה איך צדקו דבריו מעולם שכדאי והגון לנדוד למרחקים לשמוע הגה פיו בתפלותיו הק' בקול עוז. אך איך ירהב בנפשו להציע בקשתו זאת לפני הצדיק אשר פתאום ביומי טבת שבט וכיוצא יען ויאמר ונתנה תוקף קדושת היום כמו בראש השנה, הלא לצחוק יחשב, ובמה יזכה ילוד אשה כמוהו לערוך זאת לפניו, אמנם לאשר עוסק בדבר מצוה של קיבוץ כסף וצריך לו לטלטל זמן רב עד שיאגור מלא חפניו כפי הנצרך, כי על כן הוא יתן לו מכיסו כל הסכום בפעם אחת, באופן שלא יצטרך לנדוד יותר רק ליסע לביתו לשלום וכל טוב בידו ועל ידי זה ימלא מבוקשו.

עודם מדברים מזה ביניהם ולא נשתהה הרבה ונכנס האיש לפני הצדיק והציע לפניו כל אשר בלבבו ושגמרו בדעתם כנ"ל ואשר יהיה זה וזה נהנה, להצדיק יתמלא מאוויי בסכום הגון די צרכו, והוא יזכה שתשמע אשתו דברות קודש מלהבות אש ונתנה תוקף. הרה"ק מקאלוב בשמעו הצעה זו לא דחה אותו על אתר והשיב לו רק כי הדבר צריך ישוב, ולמחר ישיבנו הן או לאו.

ויהי בבוקר ותפעם רוח האיש בקרבו ונכנס להצדיק לשמוע גמר דעתו להתרצות אליו, ובבואו והרה"ק מקאלוב הגיד לו, הן אמנם דבר גדול היה לי שאקבל כאן בפעם אחת כל הסכום וארוויח הרבה זמן ממניעת ביטול תורה וכל שהדרך ממעט וטלטולא דגברא כמוני שאוכל לשוב לביתי שמח וטוב לב מיד. אך נתישבתי לאשר (ככה דיבר בלשון קדשו כזקן מלא רחמים) ווען אייזשיק זשוגט ונתנה תוקף וכו' קימען זיך ציזאם די פמליא של מעלה אויבען ומלאכים יחפזון וכו' ציטערין די מלאכים באמת ניא איז דאך דענסטמאהל דבר בעתו בראש השנה ויום כיפור, ועתה וואס איך וועל מטריח זיין אין איין פראסטען וואכען טאג די פמליא של מעלה און די מלאכים וועלין ציטערין ביי זאנען ונתנה תוקף זה אל זה ישאלו מה זה ועל מה זה הרעש והרעדה עתה, ויאמרו "אייזשיק ברויך געלד פאר דעם זשאגט ער ונתנה תוקף מעין ראש השנה" ויאמרו המלאכים אוי בשביל מעות הטריח והרעיד אותנו כל כך. וגם אני אתבייש מפניהם "איז וועגין דריי הונדערט רייניש זאל איך מטריח זיין כל צבא מרום צו ציטערין" וכו' ע"כ אני מונע א"ע מזה וחלילה לי מעשות כדבר הזה.

(הרב החסיד ר' אלעזר חנון שליט"א)

שמעתי מהגה"צ רבי אפרים דוד האלברשטאם זצ"ל אב"ד דק"ק יאשליסק: להרבנית מקאלוב בזווג שני היו לה בנים מופלגים מזיווגה

מנקשים מהקצ"ה שיפיע לנו השפעות רוחניות, אבל עניי דעת אנו ואין לנו אפילו כלי ראוי לקבל, ע"כ אנו מנקשים מהשי"ת שיעשו כלי ראוי לקבל השגות ומוחין, ואח"כ ישיפיע לנו השגות גבוהות בעבודת השי"ת לעלות יותר ויותר. והנה האצות הק' עשו את עצמם כלי ראוי ומוכשר לקבל, ועל כן לא נקשו רק על ההשפעות הרוחניות, השגות ומוחין, להניח ולהשכיל האין לעבוד את הבור"ה יותר ויותר במדריגות גבוהות. וזה היה הכוונה 'אין לנו תפוח אדמה ואין לנו השקיס', כלומר הכלי לקבל כנ"ל.

ופירש צוה מה לאמרינן צאצאה רצה 'בעבור אצותינו שצטחו כן ותלמדס חוקי חיים כן תחננו ותלמדנו' ולכאורה מהו נקשת המנינה 'כן תחננו' שיתוסף, אלא הכוונה הוא כנ"ל, כי מן הוא ענין דעת, כמו שאנו מנקשים 'אח"כ חונן לחדס דעת' ודעת הוא הכלי, והאצות הק' שעשו עצמם כלי לקבל אין כחוצ צהס חנינה, רק 'שצטחו כן ותלמדס' וכו', ואלל בקשתינו אנו מוסיפס 'כן תחננו', לעשות אותנו צחינת כלי ראוי לקבל, ואח"כ 'ותלמדנו' האין לעבדך במוחין והשגות גבוהות. ע"כ שמעתי.

(מפיהם ומפי כתבם, מרשימות הגה"צ ר' מנחם שלמה טויב ז"ל מקאלוב)

צ'שארית מנחם' מציא הרה"ק רבי מנחם מנדל מוישווא זי"ע צ'ש הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע, דעיקר קצלת עול מלכות שמים הוא לדון את חצירו לכף זכות, והרמנו לכך שמיצות 'דן את כל האדם לכף זכות' עולה בגימטריא כמנין 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' (1118), ולכן נסמכו צ'פסוקיס 'ואהבת לרעך כמוך - אני ה' , ששניהם שוים, ואס יאהוב את חצירו כמותו ממש וידון אותו ככל מעשיו לזכות, יחשב לו זה כייחוד קוב"ה ושכינתי. (מפי ספרים וסופרים)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הקודמת ביראת ה', והיו מבני הרה"ק מקאלוב שלא הלכו בדרך הישר, בדרך אביהם הק'. פעם שאלה לו הרבנית למה בניה הם יותר מופלגים מבניו, ענה לה הרה"ק: דו דארפסט דיינע קינדער, איך דארף נישט! היינו שאינו צריך שבניו יתקנו אותו לעולם הבא כמו שצריכה היא.

והנה תלמידי הרה"ק מקאלוב הלכו על ציון רבם הק', והשביעו (או אמרו שישבעו) שאינם זזים משם עד שיבטיח להם רבם הק' שיבוא מעוה"ב לתקן את בנו שיחזור בתשובה, ופעלו אצלו, וכן הוי, שבא הרה"ק מקאלוב אל בנו הנ"ל והזהיר אותו שיחזור בתשובה, וסירב, כן היה כמה פעמים שבא אליו אביו הק' והזהיר אותו כנ"ל, עד שפעם כשישב הבן בגנו הנהדר בחוץ, בא אליו אביו הק', עקר את התנור של אבנים, שהיה קבוע בכותל הבית מבחוץ, וזרקו על בנו, ומזה נשבר רגלו, ואז שב בתשובה, ונסע אח"כ אותו הבן להרה"ק מצאנו, והביא לו מנורת אביו הק' למתנה. והיו אומרים וורעטל שובר 'אויבן' (מלשון אויבים) ומכניע זדים, שעל ידי שבירת התנור (אויבען בלע"ז) נכנע זד זה ושב בתשובה. ואמר הרה"ק מצאנו שאילו היה לו להרה"ק ר' זאלקי מצאנו (מגדולי חסידי הרבי מלובלין שהיה דר בצאנו, וגם הוא היו לו בנים שלא הלכו בדרך הישר) חסידים כמו שהיו להרה"ק מקאלוב, היו עושים מה שעשו חסידי קאלוב, היינו שהרה"ק מצאנו קיים ואישר הדבר שאכן ע"י היותם על הציון פעלו כל זאת.

(מפיהם ומפי כתבם בשם הרה"ק מהר"י זצ"ל מפשעווארסק) והגיב על זה ששני פלאים יש בדבר, א' שבר כלל אינם חוזרים ובאים מעוה"ב להוכיח אדם בעוה"ז, ושנית, שמה נראה שהרה"ק מקאלוב היה אחר פטירתו יותר בעל כח מבחיים חיותו, שהיה בחיים אדם חלש מאד כידוע, וכאן זרק על בנו תנור של אבנים. [וכדאי לציין מה שמענו מפי הה"ח ר' נפתלי ליכטנשטיין ע"ה יום לפני מותו, ששמע מפי זקינו הגה"צ רבי יעקב משה מקראסנא זצ"ל, שלימים נעשה בן הנ"ל רבי והלכו אליו להתברך מאתו בפר"פ, ואף הוא היה אצלו להתברך בפר"פ]. (מפיהם ומפי כתבם בשם הרה"ק מהר"י זצ"ל מפשעווארסק)

עובדא ידענא, בעת שהיה מרן הק' רי"ד מבעלזא זצ"ל דר בראצפערט הסמוך לקאלוב בעת המלחמה היה מנהגו לבוא לקאלוב על הציון בכל ער"ח אלול, והתאכסן תתמיד אצל החסיד המפורסם ר' ברוך פיש ז"ל, נכד של ר' יעקב פיש הידוע, שהיה ראש הקהל דקאלוב בעת היות זקניו הק' זצ"ל האב"ד שם, והיה על הכותל בחדר זה תלוי בכלי זכוכית מכתב מזקיני הק' זצ"ל, שכתב לקהל בקשה שיוסיפו לו על שכרו איזה 'שיין', כי אין לו פרנסה לפרנס בני ביתו, ואמר הרה"ק מבעלזא שעתה נתברר לו מדוע היה להרב מקאלוב בנים שאינם מהוגנים כידוע, כי אם הצדיק יש לו הרחבה, אז הוא טובה לו, וטובה לבניו, וטובה להעולם, ואם אין הצדיק הרחבה אז מזיק לו, מזיק לבניו, ומזיק להעולם. וסיים שעל כן לא היה בניו של זקניו הק' בראוי, כי לא היה לו פרנסה בהרחבה.

(מפיהם ומפי כתבם, מרשימות הגה"צ ר' מנחם שלמה טויב זצ"ל מקאלוב)

שמעתי מאדוני אבי זלוק"ל, צ'ש זקינו הקדוש האצ"ד דקאלוב ז"ל, שהיה פעם צ'כפר צ'גליל שלו, וקודם נסעו משם לצינו שאלו הצעה"צ אס יש לו תפוחי אדמה צ'ציתו [כי נהוג היה אז שצעה"צ נותן צ'צית הצית] ואמר אין לי, שאלו הצעה"צ האס יש לכס שקיס שאתן לכס צ'מוכס תפוח אדמה, והשיב אין לי גס שקיס, ונתן לו הצעה"צ שקיס ותפוחי אדמה צ'מוכס.

וצ'נסעו על הדרך חור ושנה לעצמו כמה פעמים: מיר האצן נישט זעק און מיר האצן נישט קיין קארטפול! והיה זאת לפלא צ'עניי הנוקעים אתו. אח"כ פנה להמשמש שלו ואמר: פארשטעהסטו הענין? אנו צ'ניי

גליון השבוע נתרם ע"י הרה"צ ר' אהרן פאלאק שליט"א בעדייק טבריא תוב"א לז"צ רבינו הרה"ק רבי יצחק אייזיק בן רבי נוישה יחזקאל נוקאלוב ז'נוק"ל זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"ג האשה החשובה הצדקנית מרת פרידא גילה בת הרה"ח ר' יצחק אייזיק ע"ה (רי"ך) נלב"ע י"ז אדר ב' תשע"ט

מוסדות ליזענסק
עדייק טבריא תוב"א
בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

הודעה משמחת

בהתקרב יומא דהילולא רבא
דרבינו הקדוש והנורא, המאור הגדול,
הרבי רבי אלימלך זי"ע ועכ"ל

יצא בעזהשי"ת נכדו אדמו"ר שליט"א
להשתתח על ציונו הקדוש בליזענסק

ולהעתיק עבורו ועבור קהל אג"ש,
להיושע ברוחניות ובגשפיות בבני חי' ופזוני רוחי,

המעונינים יכולים לשלוח קוויטלעך
ולהשתתף בהוצאות הפצת הגליון הזה
בסך של 100\$ למשפחה
או 50\$ לשם אחד
וכל המוסיף יוסיפו לו כן השמים

הקוויטלעך יקראו ע"י אדמו"ר שליט"א,
כל שם בפרשיות כולל הבקשות, בציון הקדוש בליזענסק,
נא להשאיר הודעה בנייל זה
MOSDOT.LIZENSK@GMAIL.COM
ונחזור אליכם

**לזכות הרוצה בעילום שמו
שיוקיים ברכת צדיק "מנוחה ושמחה, אור ליהודים"**

ההפצה בעיה"ק טבריא נתרם לע"ג רבינו טבריא
רבה הראשי של טבריא הצדיק החכם **רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א** זצ"ל
רבה הראשי של טבריא הצדיק החכם **רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן** זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם **רבי רפאל ביבאס** זצ"ל

להשתתפות בהוצאות הגליון לרגל שמחה או לע"ג ולקבלת הגליון במייל, להערות ולהארות, GILYON.LIZENSK@GMAIL.COM